

บทที่ 3

บทบาทการควบคุมกระบวนการพิจารณาของศาลต่างประเทศในการดำเนินแบบกลุ่ม

3.1 การอนุญาตการดำเนินคดีแบบกลุ่ม

การอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มนั้น เป็นขั้นสำคัญอย่างยิ่งประการแรกที่ศาลจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบว่า จะอนุญาตให้มีการดำเนินคดีแบบกลุ่มหรือไม่ เพราะจะมีผลต่อสมาชิกกลุ่มที่จะต้องผูกพันในกระบวนการพิจารณาและผลของคำพิพากษาในภายภาคหน้า ดังนั้นบทบาทของศาลจึงต้องมีลักษณะของกระบวนการไต่สวน(Judicial Scruty)¹ เพื่อตรวจสอบคดีที่เสนอขอศาลให้มีการดำเนินคดีแบบกลุ่มและเพื่อกำหนดประเด็นข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอย่างเดียวกันของกลุ่มและขอบเขตของสมาชิก เพื่อเป็นประกันว่า การดำเนินคดีแบบกลุ่มจะไม่ก่อผลที่ไม่ยุติธรรม(Prejudice)ต่อสมาชิกกลุ่มซึ่งในท้ายที่สุด จะถูกผูกพันโดยผลของคำพิพากษา²

3.1.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

หลักการดำเนินคดีแบบกลุ่มของประเทศไทยได้กำหนดไว้ใน Rule 23 ของ Federal Rule of Civil procedure (FRCP) ซึ่งต่อไปในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเรียกสั้นๆว่า Rule 23 โดย Rule 23 นี้ ผู้ดำเนินคดีไม่ต้องขอความยินยอมจากสมาชิกกลุ่ม แต่จะดำเนินคดีแบบกลุ่มได้ต่อเมื่อศาลอนุญาต ซึ่งศาลจะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงในคำฟ้องว่าเข้าเงื่อนไขเบื้องต้นตาม Rule 23 (a) หรือไม่ และเป็นที่น่าพอใจแก่ศาลว่าเข้าหลักเกณฑ์ตาม Rule 23 (b) อีกด้วย³ ซึ่งมีรายละเอียดที่ศาลจะต้องพิจารณาคงต่อไปนี้

¹ Class Proceeding Act, section 4.

² Charles F. Scott and Janet Walker, "Class Action in Ontario : Fresh Prospects for Securities Litigation in Litigation Issues " in Distribution of securities : An international Prospective, (London: Kluwer Law, 1994), p. 458.

³ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, รายงานการพัฒนานโยบายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีแบบกลุ่ม ในการฟ้องคดีเกี่ยวกับหลักทรัพย์, หน้า 4.

1) เงื่อนไขเบื้องต้นในการดำเนินคดีแบบกลุ่มตาม Rule 23 (a) คือ สมาชิกกลุ่มคนใดคนหนึ่งอาจฟ้องหรือถูกฟ้องซึ่งจะร้องขอเป็นผู้แทนกลุ่มจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า

(1) จำนวนสมาชิกกลุ่มที่มีจำนวนมาก(Numerous) และหากสมาชิกกลุ่มเข้าร่วมดำเนินคดีแล้ว จะไม่เป็นการสะดวก(Impracticable) ซึ่งในประเด็นนี้ กฎหมายไม่ได้บัญญัติเอาไว้ชัดเจน แต่ได้ให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจอย่างกว้างขวาง โดยศาลจะวินิจฉัยว่าเป็นกรณีที่มีสมาชิกจำนวนมากหรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงแต่ละกรณี ไม่สามารถกำหนดได้แน่นอนว่าสมาชิกกลุ่มจำนวนเท่าใด จึงจะถือว่ามีจำนวนมากเพียงพอที่จะอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่ม ซึ่งในบางกรณีนั้น คำฟ้องที่กำหนดลักษณะสมาชิกกลุ่มที่ชัดเจน แม้จะไม่ได้ระบุจำนวนสมาชิกกลุ่มไว้อย่างแน่นอน ก็อาจถือว่ามีจำนวนสมาชิกกลุ่มที่มีจำนวนมากได้ เช่น ในคดี *Svanson v. American Consumer Indus.,Inc* ที่แม้ความจริงจะมีสมาชิกกลุ่มเพียงแค่ 40 คน ก็ถือว่ามีจำนวนสมาชิกกลุ่มที่มีจำนวนมากเพียงพอแล้ว แต่ในคดี *Utah v. American Pipe&Constr. Co.* ซึ่งแม้จะมีสมาชิกกลุ่มถึง 350 คน แต่ศาลก็ไม่อนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่ม เนื่องจากศาลได้พิจารณาถึงเรื่องถิ่นที่อยู่ของสมาชิกกลุ่ม และจำนวนค่าเสียหายของสมาชิกแต่ละคนแล้ว ไม่มีความเหมาะสมที่จะอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่ม ในทางตรงกันข้าม หากเป็นกรณีที่สมาชิกกลุ่มใช้สิทธิดำเนินคดีแบบสามัญแล้ว จะไม่เป็นการสะดวก ดังเช่นกรณีที่สมาชิกกลุ่มแต่ละคนกระจ่ายอยู่ในหลายมลรัฐ และมีจำนวนมาก ทำให้ลำบากที่จะให้สมาชิกทุกคนฟ้องคดี แม้ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับสมาชิกของแต่ละคนมีเพียงเล็กน้อย เช่น กรณีการฟ้องบริษัท Microsoft ว่าใช้อำนาจเหนือตลาดทำให้ราคาของสินค้าตนสูงเกินควร ซึ่งมีผู้เสียหายเป็นจำนวนมากและมีอยู่ทุกมลรัฐ หากให้ผู้เสียหายแต่ละคนไปฟ้องเอง จะเกิดความยุ่งยากและเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมาก⁴ ดังนั้นการดำเนินคดีแบบกลุ่ม จึงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด

(2) ในกลุ่มมีปัญหาข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงอย่างเดียวกัน(Question of Law or Fact Common to the Class) ประเด็นนี้ ศาลได้วินิจฉัยเป็นแนวทางในการพิจารณาไว้ว่า จะต้องเป็นกลุ่มบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำอันเดียวกันของจำเลย และการกระทำนั้นเป็นประเด็นสำคัญของคดี ถือว่ากลุ่มบุคคลนั้นมีปัญหาข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงอย่างเดียวกัน เช่น นายหน้าซึ่งซื้อขายหลักทรัพย์ได้กระทำการใดๆเพื่อสร้างราคาหลักทรัพย์ให้สูงขึ้น ผู้ลงทุนซึ่งซื้อหลักทรัพย์ดังกล่าว ถือว่ามีปัญหาข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงอย่างเดียวกันว่า จำเลยได้กระทำการใดๆอันเป็นการสร้างราคาหลักทรัพย์ให้สูงขึ้นหรือไม่ ซึ่งกลุ่มบุคคลไม่จำเป็นต้อง

⁴ United States v. Microsoft Corp.,253F. 3d34 (D.C.Cir.2001).

มีปัญหาาร่วมกันในทุกประเด็น อาจมีเพียงปัญหาาร่วมกันเพียงปัญหาเดียวกันก็ได้ เช่นตามกรณีตัวอย่างข้างต้นที่สมาชิกกลุ่มอาจมีปัญหาาร่วมกันในเรื่องความรับผิดชอบของจำเลย แต่ในส่วนของประเด็นเรื่องความเสียหายอาจแตกต่างกันได้ นอกจากนี้ผู้แทนกลุ่มยังต้องแสดงให้เห็นว่า ปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายร่วมกันของกลุ่มนั้นมีความสำคัญกว่าปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายของสมาชิกแต่ละคน⁵

นอกจากนี้ศาลสหรัฐอเมริกายังได้เคยวินิจฉัยเกี่ยวกับเรื่องจำนวนสมาชิกกลุ่มที่เพียงพอและอยู่ภายใต้ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเดียวกันในคดีที่โจทก์ซึ่งเป็นบริษัทที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายมลรัฐ Illinois โดยได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการค้าขายแลกเปลี่ยนเงินตราไม่คงที่ (an ambulatory currency exchange) ส่วนจำเลยเป็นองค์กรไม่แสวงหาผลประโยชน์ในมลรัฐ Illinois ซึ่งสนับสนุนองค์กรค้าขายแลกเปลี่ยนเงินตราคงที่ มีสมาชิกกว่า 500 สมาชิกในมลรัฐ Illinois โดยโจทก์ฟ้องว่า จำเลยและพวกได้ร่วมกันหลอกลวงใช้อุบายการตลาดควบคุมมิให้โจทก์จำหน่ายอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราไม่คงที่ อันเป็นการละเมิดกฎหมายผูกขาดของมลรัฐและรัฐบาลกลาง จึงเรียกร้องค่าเสียหายในเชิงลงโทษ ขอให้จำเลยงดเว้นการกระทำอันเป็นการละเมิด และใช้ค่าฤชาธรรมเนียมใช้แทน ซึ่งศาลได้วินิจฉัยว่า การที่โจทก์ฟ้องจำเลยซึ่งประกอบด้วย จำเลยที่ได้ระบุชื่อแต่ละรายจำนวน 17 คน และจำเลยที่ไม่ได้ระบุชื่อซึ่งเป็นสมาชิกในอดีตและเป็นสมาชิกในปัจจุบันของจำเลยอีก 350 คน ทั้งจำนวนอีกกว่า 500 คนซึ่งประกอบธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินตราคงที่ๆ จำเลยเป็นเจ้าของ โดยลักษณะจึงเป็นที่พอใจแก่ศาลว่ามีจำนวนสมาชิกมาก ไม่เกิดประโยชน์ที่จะถูกดำเนินคดีร่วมกันอย่างคดีสามัญ นอกจากนี้ การที่โจทก์ตั้งข้อกล่าวหาหลักว่า 1. จำเลยและสมาชิกของจำเลยทำอุบายยับยั้งการประกอบการซื้อขายเงินตราในตลาดการเงินของมลรัฐเมือง Chicago หรือไม่ 2. จำเลยและสมาชิกกลุ่มมีความลับทางการเงินเพื่อแสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือไม่ 3. จำเลยและสมาชิกกลุ่มดำเนินการอันเป็นการผูกขาดตลาดการซื้อขายเงินตราคงที่ของมลรัฐเมือง Chicago หรือไม่ และ 4. จำเลยและจำเลยร่วมคนอื่นร่วมกันใช้อุบายกำหนดราคาที่แน่นอนในอุตสาหกรรมการซื้อขายเงินตราหรือไม่ จากประเด็นดังกล่าวที่โจทก์เสนอมานั้นจึงมีประเด็นข้อกฎหมายเดียวกันว่า จำเลยและพวกร่วมกระทำอุบายทำให้เกิดการผูกขาดทางการค้าหรือไม่ ซึ่งศาลเห็นว่าประเด็นดังกล่าวฟังเพียงพอได้ว่า จำเลยและสมาชิกมีข้อ

⁵ Charles Alan Wright. *The law of Federal Court*, p. 479.

⁶ *Thillens. Inc., v. the Community Currency Exchange Association of Illinois*, 97.F.R.D. 668: 1983 U.S. Dist. LEXIS 17719: 36 Fed. R. Sew. 2 d (Callaghan) 657, April 14, 1983.

กฎหมายหรือข้อเท็จจริงเดียวกัน แม้สมาชิกกลุ่มคนอื่นจะมีข้อโต้แย้งว่าตนเองมิได้มีส่วนร่วมในการใช้อุบายหลอกลวงก็ตาม

(1) ผู้แทนกลุ่มมีข้อต่อสู้หรือข้อเรียกร้องประเภทเดียวกันกับสมาชิกกลุ่ม (Typical of the Claim or Defenses) ความมุ่งหมายของหลักเกณฑ์นี้ เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในการดำเนินคดี มิให้ผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มขัดแย้งกัน และป้องกันมิให้ผู้ร้องขาดคุณสมบัติที่จะเป็นผู้แทนกลุ่ม⁷ ซึ่งศาลได้วินิจฉัยแนวทางการพิจารณาไว้ว่า ข้อเรียกร้องของผู้แทนกลุ่มจะต้องเป็นข้อเรียกร้องเดียวกันกับกลุ่มของสมาชิก โดยลักษณะดังกล่าวนี้จะทำให้การฟ้องคดีของโจทก์เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ของกลุ่มด้วย⁸

(2) ผู้แทนกลุ่มสามารถปกป้องผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มได้อย่างเป็นธรรมและเพียงพอ (Fairly and Adequately Protect the Interests of the Class) ประเด็นนี้เป็นสิ่งสำคัญมาก เนื่องจากการดำเนินคดีแบบกลุ่มนี้ ผู้แทนกลุ่มจะเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีแทนสมาชิกกลุ่ม กระบวนพิจารณาและคำพิพากษาก็จะมีผลผูกพันต่อสมาชิกกลุ่ม ดังนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้แทนกลุ่มจะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า ตนเองสามารถปกป้องผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มได้อย่างเป็นธรรมและเพียงพอ ซึ่งศาลก็ได้วางแนวทางเพื่อการวินิจฉัยไว้ว่า ผู้แทนกลุ่มจะต้องมีผลประโยชน์ร่วมกันกับสมาชิก ต้องไม่มีผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกับสมาชิกกลุ่ม และสามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการฟ้องคดีได้

การพิจารณาพิสูจน์ว่า โจทก์มีความสามารถในการดำเนินคดีได้อย่างเป็นธรรมและเพียงพอนั้น เป็นหน้าที่ของโจทก์ ซึ่งศาลของประเทศสหรัฐอเมริกาจะคำนึงถึงหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้⁹

(1) โจทก์มีความจริงจังและเต็มที่จะดำเนินคดี (Vigorous Prosecution) ซึ่งในหลักเกณฑ์นี้ ศาลอาจจะออกคำสั่งให้โจทก์หรือทนายความปฏิบัติตามภายในระยะเวลาที่

⁷ นิดา ว่องเจริญ, “การดำเนินคดีแพ่งของผู้เสียหายจำนวนมาก”, (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537), หน้า 59.

⁸ Jenkins v. Raymark Indus., 782 F.2d 468, 472(5 Cir. 1986) อ้างใน, “การดำเนินคดีแพ่งของผู้เสียหายจำนวนมาก”, นิดา ว่องเจริญ, หน้า 60.

⁹ วิชัย อริยะนันท์ทกะ และคณะ, ร่างรายงานศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การดำเนินคดีแบบกลุ่ม(Class Action) ที่เสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กุมภาพันธ์ 2549 หน้า 59.

กำหนดก่อนที่จะมีการอนุญาตให้เพื่อตรวจสอบความพร้อมในด้านต่างๆและความจริงจังและเต็มที่ในการดำเนินคดีของโจทก์ ซึ่งศาลสหรัฐอเมริกาได้เคยวางหลักเกณฑ์การวินิจฉัยไว้ว่า¹⁰ การมีเจตจำนงที่ทุ่มเทฟ้องคดีเพื่อผลประโยชน์แก่สมาชิกกลุ่มนั้น จะต้องมิอยู่ตลอดทุกกระบวนการพิจารณา(all stages)

(2) มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของคดี(Knowledge of the Case) กล่าวคือ โจทก์จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อเท็จจริงในคดี รู้จักสมาชิกบางส่วน และประเด็นข้อพิพาทในคดี ทั้งยังต้องติดต่อกับทนายความกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ

(3) มีความซื่อสัตย์ คุณลักษณะที่ดี และความน่าเชื่อถือ(Honesty, Good Character, and Credibility) การพิจารณาหลักเกณฑ์ในข้อนี้ นั้น กฎหมายเปิดโอกาสให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งอาจพิจารณาจากการกระทำในอดีตหรือประวัติอาชญากรรมของโจทก์ด้วย

(4) การมีผลประโยชน์ได้เสียไม่ขัดแย้งกับสมาชิกกลุ่ม(Lack of Conflicts of Interest) หลักเกณฑ์ในข้อนี้ นั้น เป็นหลักประการสำคัญอย่างยิ่งที่ศาลจะอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มหรือไม่ เช่น โจทก์ฟ้องบริษัททั้งหลายเป็นจำเลย ซึ่งข้อเท็จจริงปรากฏว่ามีบริษัทหนึ่งเป็นบริษัทที่โจทก์เป็นผู้ถือหุ้นอยู่ด้วย เช่นนี้การที่โจทก์ฟ้องบริษัททั้งหลายเป็นจำเลยนั้น โจทก์อาจจะเลือกปฏิบัติหรือเข้าข้างบริษัทที่โจทก์ถือหุ้นอยู่ก็ได้ ดังนี้ศาลก็จะไม่อนุญาตให้โจทก์เป็นผู้แทนกลุ่มหรือไม่อนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มได้

(5) มีคุณสมบัติเป็นสมาชิกกลุ่ม(Membership of the Class) กล่าวคือ ผู้ใดจะเป็นโจทก์ได้ผู้นั้นก็ต้องมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับสมาชิกกลุ่มก่อน

นอกจากนี้แล้ว ทนายความของผู้แทนกลุ่มยังต้องมีความสามารถและมีประสบการณ์ในการฟ้องคดีอีกด้วย ทั้งนี้ผู้แทนกลุ่มจะต้องปรึกษาหารือกับทนายความอย่างสม่ำเสมอ หากผู้แทนกลุ่มไม่ปฏิบัติตามหน้าที่หรือไม่คำนึงถึงประโยชน์ของสมาชิก อาจทำให้

¹⁰ ในคดีระหว่าง Palumbo กับบริษัท Tele-communication

ขาดคุณสมบัติที่จะเป็นผู้แทนกลุ่มได้ และประเด็นเรื่องดังกล่าวนี้ ศาลได้มีข้อพิจารณาคุณสมบัติของนายความดังนี้¹¹

(1) ประสิทธิภาพและชื่อเสียงของนายความ ซึ่งศาลจะต้องพิจารณาถึง ประสิทธิภาพในการว่าความคดีต่างๆ รวมทั้งประสิทธิภาพในการดำเนินคดีแบบกลุ่ม(ถ้ามี) ชื่อเสียงและความสามารถของนายความตลอดจนสำนักงานนายความที่ผู้นั้นสังกัดอยู่ ซึ่งปกติ นายความที่ไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินคดีแบบกลุ่มนั้นมักจะร่วมมือกับนายความที่มี ประสิทธิภาพทางด้านนี้เข้ามาช่วยเหลือ

(2) ผลงาน ซึ่งศาลมักจะพิจารณาถึงการปฏิบัติงานในคดีตั้งแต่เริ่มต้นยัน คำร้องขอดำเนินคดีแบบกลุ่ม โดยพิจารณาว่านายความผู้นั้นมีความตั้งใจในการดำเนินคดีมาก เพียงใด ทุ่มทความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่หรือไม่ มีความตรงต่อเวลาตามที่ศาลกำหนดหรือไม่ ซึ่งมาตรฐานดังกล่าวนี้ศาลจะกำหนดไว้สูงกว่ามาตรฐานในการดำเนินคดีแบบสามัญ

(3) การประสานงานร่วมมือกับโจทก์ผู้แทนกลุ่ม โดยนายความที่ดี จะต้องร่วมปรึกษาหารือกับโจทก์ถึงความคืบหน้าและขั้นตอนการดำเนินคดีอย่างสม่ำเสมอ นายความจะต้องแจ้งโจทก์ทราบว่าจะดำเนินคดีอย่างไรต่อไป ต้องรับฟังความเห็นของโจทก์ การ ยื่นคำร้องใดๆต่อศาล นายความจะต้องแจ้งเรื่องดังกล่าวให้โจทก์ทราบด้วย ดังนั้นหากโจทก์ไม่ แจ้งข้อมูลเกี่ยวกับคดีเพียงขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง ย่อมถือว่านายความไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะดำเนินคดีแบบกลุ่มได้ต่อไป

(4) มารยาทและจรรยาบรรณของการเป็นนายความ ในเรื่องการ ดำเนินคดีนั้น ความสุจริตและซื่อตรงถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง การสร้างพยานเท็จหรือการกระทำที่ หมิ่นเหม่ต่อจริยธรรมในวิชาชีพย่อมเป็นสาเหตุหนึ่งที่ศาลจะพิจารณาว่านายความดังกล่าวมีความ เหมาะสมที่จะเป็นนายความในการดำเนินคดีแบบกลุ่มหรือไม่ซึ่งในเรื่องนี้ศาลสหรัฐอเมริกาได้ เคยวินิจฉัยไว้ในคดีระหว่าง Palumbo กับบริษัท Tele-communication ที่ โจทก์ขอดำเนินคดีแบบ กลุ่มกับจำเลยเนื่องจากจำเลยเลือกปฏิบัติในการจ้างแรงงาน(Employment Discrimination) ซึ่งนาย จำเลยมีข้อคัดค้านต่อศาลว่า นายความโจทก์เคยเป็นกรรมการบริษัทจำเลยมาก่อน จึงไม่ควรที่จะ อนุญาตให้ทำหน้าที่เป็นนายความโจทก์ เนื่องจากนายความโจทก์อาจใช้โอกาสแสวงหาข้อมูล

¹¹ วิชัย อริยะนันทกะ และคณะ, ร่างรายงานศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การดำเนินคดี แบบกลุ่ม(Class Action), หน้า 70.

ลับของจำเลยโดยอาศัยการที่เคยเป็นกรรมการจำเลยมาก่อน ทั้งยังคัดค้านอีกว่า เนื่องจากประเด็นแห่งคดีมีว่า จำเลยมีนโยบายเลือกปฏิบัติจ้างแรงงานจริงหรือไม่ ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ทนายความโจทก์เคยเป็นกรรมการจำเลยมาก่อน ดังนั้นทนายความโจทก์อาจใช้โอกาสดังกล่าวหลีกเลี่ยงหรือจำกัดความรับผิดชอบของตนเองได้ ซึ่งศาลก็ได้วินิจฉัยว่า เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ชัดว่า ทนายความโจทก์เคยเป็นกรรมการจำเลยมาก่อน หากฟังได้ว่า ขณะที่โจทก์เป็นกรรมการของจำเลยอยู่นั้น ได้มีการเลือกปฏิบัติจ้างแรงงานกันจริง ทนายความโจทก์ย่อมจะมีฐานะเป็นจำเลยในคดีนี้ด้วย ทั้งในอีกทางหนึ่งแล้ว หากทนายโจทก์เห็นว่า จำเลยมิได้มีการเลือกปฏิบัติจ้างแรงงานกันจริง ทนายโจทก์ก็ย่อมจะเป็นประจักษ์พยานที่จะสนับสนุนข้อต่อสู้ของฝ่ายจำเลย ศาลจึงเชื่อว่า ทนายความโจทก์มีความขัดแย้งในผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มจริง คำคัดค้านของจำเลยฟังขึ้น ศาลจึงไม่อนุญาตให้ทนายความโจทก์ทำหน้าที่แทนโจทก์และสมาชิกกลุ่ม

2) เงื่อนไขเบื้องต้นในการดำเนินคดีแบบกลุ่มตาม Rule 23 (b) มีดังนี้

- (1) การดำเนินคดีแยกโดยหรือต่อสมาชิกกลุ่มอาจทำให้เกิดความเสียหายตามกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้(Rule 23 (b)(1))

(1.1) การพิจารณาและพิพากษาคดีที่แตกต่างกันที่มีต่อสมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่ม จะก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในข้อปฏิบัติสำหรับคู่ความฝ่ายตรงข้าม(Rule 23 (b)(1)(A)) กล่าวคือ อาจทำให้คำพิพากษาในแต่ละคดีแตกต่างกันหรือไม่สอดคล้องกันได้(Risk of Inconsistent Results) ซึ่งทำให้จำเลยอยู่ภายใต้บังคับของคำพิพากษาที่แตกต่างกัน และไม่อาจที่จะปฏิบัติตามคำพิพากษาเหล่านั้นได้ เช่น คดีที่โจทก์ฟ้องจำเลยว่าละเมิดสิทธิบัตรของโจทก์ โดยจำเลยต่อสู้ว่าสิทธิบัตรของโจทก์ยังไม่ได้รับอนุญาต และจำเลยไม่ได้ทำละเมิดสิทธิบัตรโจทก์กรณีนี้ หากมีการแยกฟ้อง ศาลหนึ่งอาจพิพากษาว่าสิทธิบัตรมีผลจริง แต่อีกคดีหนึ่งอาจมีคำพิพากษาว่า สิทธิบัตรดังกล่าวไม่มีผลจริงก็ได้ ทำให้เกิดมาตรฐานที่ไม่เท่าเทียมกันในการปฏิบัติตามคำพิพากษา¹² เป็นต้น

(1.2) การพิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวกับสมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่ม ในทางปฏิบัติจะกระทบกระเทือนถึงประโยชน์ของสมาชิกที่ไม่ใช่คู่ความในคดี(Rule 23 (b)(1)(B)) กล่าวคือ คำพิพากษาในแต่ละคดี อาจทำให้ผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มที่ยังไม่ได้ฟ้อง

¹² Research Corporation v. Pfister Associated Growers, Inc. 301 F.Supp. 479;U.S.Dist.

คดีคลงหรือสูญเสีย หรือทำให้ผู้เสียหายในคดีหลังไม่ได้รับชำระหนี้หรือได้รับชำระหนี้แต่ไม่เพียงพอ

(2) คู่ความฝ่ายตรงข้ามกระทำการหรือควเว้นกระทำการใดๆ (Injunctive Relief) ในเรื่องใช้บังคับต่อกลุ่ม อันเป็นผลทำให้ศาลมีคำสั่งห้ามหรือคำสั่งบังคับในลักษณะเดียวกันต่อกลุ่มทั้งหมด (Rule 23 (b)(2)) เนื่องจากกรณีนี้คำสั่งบังคับต่อจำเลยดังกล่าวมีผลบังคับกับสมาชิกกลุ่มทุกราย เช่น กรณีที่ฟ้องว่า จำเลยละเมิดสิทธิบัตร หากศาลมีคำพิพากษารับรองว่า สิทธิบัตรมีผลบังคับจริง โจทก์ก็อาจขอให้ศาลมีคำสั่งห้ามจำเลยกระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิบัตร¹³

(3) ศาลเห็นว่าปัญหาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายของกลุ่มมีความสำคัญมากกว่าปัญหาที่กระทบต่อสมาชิกแต่ละคน และการดำเนินคดีแบบกลุ่มจะเป็นทางออกที่ดีกว่าวิธีฟ้องอื่น (Rule 23 (b)(3)) เช่น กรณีที่ผู้เสียหายหลักทรัพย์ที่ถูกสร้างราคาให้สูงโดยนายหน้า ปัญหาที่ว่านายหน้าจะต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายต่อผู้ซื้อหลักทรัพย์ดังกล่าวหรือไม่ เป็นปัญหาร่วมกันของกลุ่ม ส่วนปัญหาว่าผู้ซื้อหลักทรัพย์เสียหายคนละเท่าไร เป็นปัญหาเฉพาะตัวของผู้ซื้อนั้น ซึ่งผู้ซื้อแต่ละรายจะต้องพิสูจน์เอง¹⁴ เมื่อศาลเห็นว่าปัญหาร่วมกันของกลุ่ม มีความสำคัญกว่าปัญหาเฉพาะตัวของผู้ซื้อหลักทรัพย์แต่ละคน ศาลอาจอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มได้ ส่วนประเด็นที่ศาลจะต้องพิจารณาว่า การอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มจะเป็นวิธีการที่ดีกว่าวิธีอื่นนั้น หากศาลเห็นว่าวิธีอื่นดีกว่า เช่น การให้ผู้เสียหายทุกคนร่วมกันฟ้อง (Joinder) หรือการให้ผู้เสียหายเข้ามาในคดีในภายหลัง (Intervention) ศาลก็จะไม่อนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่ม ทั้งนี้จะต้องพิจารณาจากปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มระหว่างการแยกฟ้องกับการดำเนินคดีแบบกลุ่ม
2. ขอบเขตและสภาพแห่งคดีที่เกี่ยวข้องกับการโต้แย้งที่สมาชิกกลุ่มฟ้องหรือถูกฟ้องว่ามีลักษณะอย่างไรและดำเนินคดีไปแล้วเพียงใด

¹³ Ibid, p. 56.

¹⁴ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, รายงานการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีแบบกลุ่ม ในการฟ้องคดีเกี่ยวกับหลักทรัพย์, หน้า 7.

3. ความประสงค์ของสมาชิกกลุ่มที่จะต้องการให้รวมการพิจารณาคดีไว้ที่ศาลเดียวหรือไม่

4. ปัญหาหรืออุปสรรคในการใช้วิธีดำเนินคดีแบบกลุ่ม

การขอให้ศาลดำเนินคดีแบบกลุ่มนั้น ผู้แทนกลุ่มจะต้องยื่นคำฟ้องโดยยกข้อกล่าวอ้างของตนหรือของกลุ่ม และจะต้องยื่นคำร้องขอให้ศาลดำเนินคดีแบบกลุ่ม โดยคำขอนั้นจะยื่นพร้อมกับคำฟ้องหรือยื่นภายหลังที่ยื่นคำฟ้องแล้วก็ได้ ทั้งนี้ผู้แทนกลุ่มจะต้องยื่นเอกสารและหลักฐานประกอบคำขอให้ศาลอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่ม รวมทั้งต้องระบุข้อเท็จจริงให้เข้าตามหลักเกณฑ์ตาม Rule 23 (a) และ Rule 23 (b) ด้วย โดยผู้แทนกลุ่มมีหน้าที่พิสูจน์ข้อเท็จจริงดังกล่าวให้ศาลเห็น ซึ่งศาลก็มีดุลพินิจที่จะอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มหรือไม่ก็ได้¹⁵

นอกจากนี้ Rule 23 ให้อำนาจศาลมีคำสั่งว่าจะมีการอนุญาตให้มีการดำเนินคดีแบบกลุ่มโดยจะกำหนดเงื่อนไขใดๆก็ได้ก่อนที่จะมีคำสั่งอนุญาต เช่น กำหนดเงื่อนไขของขอบเขตของสมาชิกกลุ่มให้ชัดเจน¹⁶ อย่างไรก็ตาม กฎหมายสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้ระบุเนื้อหาในคำสั่งอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่ม มีเพียงการปรับบทกฎหมาย¹⁷ และการให้เหตุผลว่าเหตุใดจึงควรกำหนดให้มีการดำเนินคดีแบบกลุ่ม ขอบเขตกลุ่ม และผู้แทนกลุ่ม เป็นต้น¹⁸ นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้อำนาจศาลในการพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจเป็นการดำเนินคดีแบบกลุ่มบางส่วนในประเด็นที่สำคัญได้ (Partial Class Action)¹⁹ เช่น คดีเรื่องความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์(Product Liability) ศาลจะอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มโดยกำหนดประเด็นว่าโรงงานผลิตจะรู้ถึงผลข้างเคียงก่อนที่ตนเองจะนำออกจำหน่ายหรือไม่ ส่วนประเด็นที่ว่าผู้บริโภคแต่ละรายจะได้รับความเสียหายหรือไม่ หรือประเด็นอื่นๆนั้น เป็นประเด็นรายบุคคล²⁰ที่

¹⁵ Richard H. Field, supra note 3, p.1243.

¹⁶ คดี Hardy v. U.S.Steel Corp. 289 F. Supp. 200 (N.D. Ala. 1967) Cite in, Civil Procedure, Jack H. Friedenthal, Mary Kay Kane and Arthur R. Miller, (ST. Paul, Minn.: West Publishing, 1985), p. 745.

¹⁷ Federal Rules of Civil Procedure Rule 23(a),(b)

¹⁸ Jack H. Friedenthal, Mary Kay Kane and Arthur R. Miller, Civil Procedure , p. 745.

¹⁹ Federal Rules 23(c) 4 (A)

²⁰ John J. Cound , Jack H. Friedenthal, Arthur R. Miller, John E.Sexton, Civil Procedure, Case and Materials , p. 668.

กฎหมายให้อำนาจศาลจัดแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มย่อย(Subclass)²¹ สำหรับการดำเนินคดีแบบกลุ่มที่มีลักษณะซับซ้อน(Complex Class Action) ซึ่งมีข้อเรียกร้องประเด็นอื่นที่มีใช้ประเด็นเดียวกันกับประเด็นของสมาชิกกลุ่มทุกคน การจัดกลุ่มย่อยจะช่วยป้องกันการขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างสมาชิกกลุ่มกับสมาชิกกลุ่มย่อยได้²² และโจทก์จะต้องเป็นผู้พิสูจน์และเสนอต่อศาลเพื่อให้ศาลสร้างกลุ่มย่อยเพื่อประโยชน์ในการบริหารสมาชิกกลุ่ม โดยศาลไม่มีอำนาจหน้าที่ในการสร้างกลุ่มย่อยเอง²³ เช่น โจทก์ฟ้องจำเลยซึ่งเป็นบริษัทในข้อหาไม่เปิดเผยข้อมูลภายในเกี่ยวกับสถานะทางการเงินของจำเลย ผู้แทนกลุ่มจึงร้องขอต่อศาลให้แบ่งกลุ่มย่อยโดยกลุ่มย่อยแรกคือ กลุ่มที่ซื้อหุ้นสามัญของจำเลย และกลุ่มย่อยที่สองคือ กลุ่มที่ซื้อหลักทรัพย์อนุพันธ์ประเภทที่สามารถจะซื้อหุ้นสามัญของจำเลยได้ ซึ่งศาลก็เห็นสมควรอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มโดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย²⁴

กระบวนการอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มของสหรัฐอเมริกา กฎหมายให้สิทธิแก่คู่ความที่จะอุทธรณ์คำสั่งของศาลที่ไม่อนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มได้(Decertification) เนื่องจากเป็นมีแนวความคิดที่ว่า การดำเนินคดีที่ล่าช้าเท่ากับเป็นการปฏิเสธความยุติธรรม

3.1.2 ประเทศออสเตรเลีย

การที่ศาลของประเทศออสเตรเลียจะอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มได้จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงตามที่กฎหมาย Federal Court of Australia Act 1976²⁵ กำหนดไว้ 3 ประการดังนี้

1. ต้องมีบุคคลอย่างน้อย 7 คน อ้างข้อเรียกร้องต่อบุคคลหรือกลุ่มเดียวกัน กล่าวคือ สมาชิกกลุ่มจะต้องมีข้อเรียกร้องต่อจำเลยคนเดียวกัน หรือ ถ้าจำเลยมีหลายคน สมาชิก

²¹ Federal Rules 23(c) 4 (B)

²² Herbert B. Newberg, Newberg on Class Action: volume 2, p. 188.

²³ คดี United States Parole Commission v. Geroaghty, 445 US 388(1980) Cite in, on Class Action volume 2, Herberg B. Newberg, p. 188.

²⁴ คดี Irving Back Man v. Polariod Corporation 540 F. Supp.667;1982 U.S.Dist. Lexis 12838; June 8, 1982.

²⁵ Federal Court of Australia Act 1976 Division 2, 33 C(1) (a),(b),(c)

กลุ่มแต่ละคน จะต้องมีข้อเรียกร้องต่อจำเลยทุกคนด้วย²⁶ ดังนั้น การที่ผู้เสียหายคนใดคนหนึ่งมีข้อเรียกร้องต่อจำเลยคนอื่นที่เป็นคนอื่นไม่เหมือนกัน ผู้เสียหายคนนั้นย่อมไม่อาจร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มได้

2. ข้อเรียกร้องของบุคคลทุกคนจะต้องเกิดจากสถานการณ์เดียวกัน หรือเกี่ยวข้องกัน กล่าวคือ การที่ศาลจะอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มได้จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่า จำเลยกระทำการหรือคว้นกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามข้อกล่าวหา เป็นเหตุผู้เสียหายทุกคนได้รับความเสียหายจากการกระทำดังกล่าว เช่น กรณีเครื่องบินตก ถือว่าผู้ที่ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ดังกล่าวทุกคนมีข้อเรียกร้องอย่างเดียวกันอันเกิดจากสถานการณ์เดียวกันต่อบริษัทการบินดังกล่าว เป็นต้น นอกจากนี้ การพิจารณาว่าข้อเรียกร้องนั้นเกิดจากสถานการณ์เดียวกันหรือไม่นั้น จะต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงทางด้านอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย เช่น เวลา สถานที่ สภาพเฉพาะบุคคล เป็นต้น ซึ่งในทางปฏิบัติ การพิจารณาหลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นดุลพินิจของศาลที่เห็นสมควรเป็นกรณีไป เช่น การฟ้องจำเลยในข้อหาโฆษณาชวนเชื่อในทางที่ผิดเพื่อให้ซื้อสินค้าของตน ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า สมาชิกกลุ่มได้รับความเสียหายจากการโฆษณาดังกล่าวเหมือนกัน แม้ผู้เสียหายแต่ละคนจะได้รับทราบโฆษณาดังกล่าวต่างเวลาและสถานที่ หรือได้รับความเสียหายต่างกัน ก็ถือว่า มีข้อเรียกร้องที่เกิดจากสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกัน แม้จะมีปัญหาเฉพาะตัวต่างกัน²⁷ ก็สามารถดำเนินคดีแบบกลุ่มได้

อย่างไรก็ตามกรณีดังกล่าว กฎหมายเพียงกำหนดหลักการไว้คร่าวๆ เท่านั้น มิได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจน ศาลจึงต้องพิจารณาเป็นกรณีๆ ไปตามความเหมาะสม

3. ข้อเรียกร้องของสมาชิกกลุ่มจะต้องเป็นประเด็นข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่เป็นสาระสำคัญ(Substantial) ร่วมกันข้อใดข้อหนึ่ง ซึ่งศาลได้วางหลักเกณฑ์ไว้ว่า ประเด็นที่เป็นสาระสำคัญร่วมกันนั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นประเด็นหลักในการดำเนินคดี แต่เป็นประเด็นที่สำคัญก็พอ กล่าวคือ เป็นประเด็นที่มีผลกระทบต่อภาระของคดี

โจทก์ซึ่งเป็นผู้แทนกลุ่มสามารถฟ้องคดีได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากสมาชิกกลุ่ม แต่ในคำขอให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มนั้นจะต้องบรรยายลักษณะของสมาชิกกลุ่มที่

²⁶ Philip Morris (Australia) Ltd v. Nixan (2000) FCA 229 (Full Federal Court), at para 155.

²⁷ Tropical Shine Holdings Pty Limited v. Lake Gesture Pty Limited (1993) 45 FCR 457.

เกี่ยวข้อง รายละเอียดข้อเรียกร้อง ค่าของบังคับ รวมทั้งอธิบายปัญหาข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงของสมาชิกกลุ่มโดยไม่จำเป็นต้องระบุชื่อและจำนวนสมาชิกกลุ่มทั้งหมดไว้ในคำขอ สมาชิกกลุ่มก็ไม่ได้มีฐานะเป็นคู่ความ²⁸ แต่ก็ต้องผูกพันตามคำพิพากษา เว้นแต่จะได้แสดงเจตนาออกจากการเป็นสมาชิกกลุ่ม สมาชิกกลุ่มนั้นไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี รวมทั้งค่าทนายความ เว้นแต่จะเข้ามาเป็นคู่สัญญาเกี่ยวกับทนายความด้วย²⁹

3.1.3 ประเทศแคนาดา

ประเทศแคนาดากำหนดให้ศาลเป็นผู้พิจารณาการอนุญาตให้มีการดำเนินคดีแบบกลุ่มตาม Class proceeding Act, 1992 section 5(1) รวมทั้งการอนุญาตให้มีการดำเนินคดีแบบกลุ่มในลักษณะกลุ่มย่อยตาม Class proceeding Act, 1992 section 5(2) ซึ่งใน section 5 (1) มีหลักเกณฑ์ดังนี้

- (1) คำฟ้องจะต้องเปิดเผยซึ่งมูลเหตุแห่งการโต้แย้งสิทธิ
- (2) มีการระบุจำนวนสมาชิกกลุ่ม 2 คนหรือมากกว่านั้นซึ่งจะดำเนินคดีแทนโดยผู้แทนกลุ่มของฝ่ายโจทก์หรือผู้แทนกลุ่มของฝ่ายจำเลย
- (3) ข้อเรียกร้องหรือข้อต่อสู้ขอสมาชิกกลุ่มจะต้องเป็นประเด็นสำคัญ
- (4) การดำเนินคดีแบบกลุ่มจะสะดวกกว่าการดำเนินคดีแบบสามัญและ
- (5) ผู้แทนกลุ่มของโจทก์หรือจำเลยนั้นจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้
 - (5.1) ต้องมีความสามารถที่จะรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มได้อย่างเพียงพอ
 - (5.2) ผู้แทนกลุ่มของโจทก์หรือจำเลยนั้นจะต้องมีแผนการขั้นตอนในการดำเนินคดีแบบกลุ่มเพื่อประโยชน์แก่สมาชิกกลุ่ม
 - (5.3) ต้องไม่มีผลประโยชน์ขัดแย้งกับสมาชิกกลุ่ม

²⁸ Jocelyn Kellan and Peter Long, "Product Liability and Class Action : A Review," *Australia Product Liability Reporter* 9, 5(July 1998): 383.

²⁹ *Ibid*, p. 385.

นอกจากนี้แล้วผู้แทนกลุ่มจะต้องพิสูจน์ต่อศาลว่า ตนสามารถจัดหาข้อมูลที่ดีที่สุดเกี่ยวกับสมาชิกกลุ่มด้วย³⁰ ซึ่งเมื่อศาลอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มแล้ว ในคำสั่งดังกล่าว จะต้องบรรยายลักษณะกลุ่ม ระบุชื่อของผู้แทนกลุ่ม สภาพข้อเรียกร้องหรือข้อต่อสู้ของสมาชิกกลุ่ม การเยียวยาสิทธิของกลุ่ม แสดงประเด็นข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายเดียวกัน และระบุนิติการแสดงเจตนาออกจากกลุ่มรวมทั้งระยะเวลาสิ้นสุดของการแสดงเจตนาออกจากกลุ่ม³¹

เมื่อพิจารณาจากหลักเกณฑ์การอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มของทั้งสามประเทศข้างต้นแล้วจะเห็นว่า การดำเนินคดีแบบกลุ่มเป็นการดำเนินคดีเพื่อตนเองและเพื่อผู้อื่น โดยผู้อื่นนั้นมิได้เข้ามาเป็นคู่ความในคดีด้วย ดังนั้นจึงต้องมีขั้นตอนการพิจารณาจากศาลก่อนที่จะอนุญาต โดยศาลจะเป็นผู้มีบทบาทในลักษณะไต่สวนหรือในเชิงรุก ทำหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมในการดำเนินคดีแบบกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อความเป็นธรรมแก่สมาชิกกลุ่มที่ไม่มีโอกาสเข้ามารักษาผลประโยชน์ของตนเอง

3.2 การพิจารณาคดีแบบกลุ่ม

3.2.1 การแจ้งการบอกกล่าว

3.2.1.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

เมื่อศาลอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มแล้ว เฉพาะคดีที่ฟ้องตาม Rule 23 (b)(3) ผู้แทนกลุ่มจะต้องมีหนังสือบอกกล่าวเกี่ยวกับการฟ้องคดีแจ้งไปยังบุคคลที่ตนทราบว่าจะ เป็นสมาชิกกลุ่มที่สามารถระบุตัวได้ โดยต้องใช้ความพยายามตามสมควร (Reasonable Effort) ในการหารายชื่อและที่อยู่ของสมาชิกกลุ่ม เช่น³² ทะเบียนบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น บัญชีรายชื่อผู้เสียภาษี เพื่อให้สมาชิกกลุ่มทราบถึงสิทธิการแสดงเจตนาออกจากกลุ่ม (Opt-out) ทั้งนี้ก็เพื่อให้สมาชิกผู้แสดงเจตนาออกจากกลุ่มนั้นไม่ต้องผูกพันตามคำพิพากษาตาม Rule 23 (c)(2)(A)-(C) นั้น กำหนดให้ผู้แทนกลุ่มต้องแจ้งให้สมาชิกทราบผลเรื่องดังต่อไปนี้³³

³⁰ Class proceeding Act, 1992 section 5(3)

³¹ Class proceeding Act, 1992 section 8(1)

³² Jack H. Friedenthal, Mary Kay Kane and Arthur R. Miller, Civil Procedure, p.750.

³³ Federal Rules of civil Procedure, Rule 23(c) (2)

(1) หากสมาชิกกลุ่มมาแสดงเจตนาออกจากกลุ่มภายในกำหนดเวลา ศาลก็จะตัดบุคคลนั้นออกจากสมาชิกกลุ่ม

(2) คำพิพากษาจะมีผลผูกพันสมาชิกกลุ่มผู้ที่ไม่ได้แสดงเจตนาออกจากกลุ่มภายในกำหนดเวลา

(3) สมาชิกกลุ่มผู้ที่ไม่ได้แสดงเจตนาออกจากกลุ่มนั้นสามารถแต่งทนายความเพื่อทำหน้าที่แทนได้ หรือเพื่อตรวจสอบการทำหน้าที่ของผู้แทนกลุ่ม แต่ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มดังกล่าวไม่มีฐานะเช่นเดียวกับคู่ความที่จะเข้าดำเนินกระบวนการพิจารณาต่างๆ ได้

วิธีการส่งหนังสือบอกกล่าวนั้น ต้องพิจารณาจากสภาพข้อเท็จจริงแต่ละคดี ซึ่งปกติแล้วผู้แทนกลุ่มจะต้องส่งคำบอกกล่าวซึ่งลงนามโดยศาลหรือเจ้าหน้าที่ศาลไปยังสมาชิกกลุ่มทุกคน ในกรณีที่ทราบชื่อและที่อยู่ของสมาชิกกลุ่มแน่นอนแล้ว ก็ต้องส่งคำบอกกล่าวไปยังสมาชิกกลุ่มคนนั้นโดยตรง แต่ในกรณีที่ไม่ทราบชื่อและที่อยู่ของสมาชิก ก็จะต้องแจ้งให้ทราบโดยวิธีประกาศโฆษณาทางหนังสือพิมพ์³⁴ นอกจากนี้ในคำบอกกล่าวจะต้องมีข้อความแจ้งสิทธิตาม Rule 23 (c)(2)(A)-(C) ข้างต้นแล้ว ยังต้องแจ้งให้สมาชิกกลุ่มทราบถึงขั้นตอนการพิจารณาคดีจนถึงขณะที่แจ้งให้สมาชิกกลุ่มทราบว่าคดีกำลังอยู่ในการพิจารณาขั้นตอนใดของศาล รวมทั้งแจ้งคำสั่งศาลที่อนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่ม ลักษณะของกลุ่มที่ชัดเจน กระบวนการพิจารณาที่ศาลได้ทำไปแล้วจนกำลังจะทำต่อไปสาระสำคัญของคำฟ้องและประเด็นโดยสรุป และข้อมูลที่จะติดต่อสอบถามข้อเท็จจริงในคดีเพิ่มเติม ตลอดจนรายการที่ศาลเห็นสมควร

ในกรณีที่ผู้แทนกลุ่มทราบชื่อและที่อยู่ของสมาชิกกลุ่มโดยชัดเจนอยู่แล้ว แต่ไม่ได้ส่งคำบอกกล่าวดังกล่าวไปให้แก่สมาชิกกลุ่มโดยตรง ถือว่าเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ขัดต่อหลักความชอบธรรมทางกฎหมาย(Due Process of Law) ซึ่งจะส่งผลให้สมาชิกกลุ่มไม่ต้องผูกพันตามคำพิพากษา

กรณีการบอกกล่าวตามอนุมาตรา(c)(2) นี้ เป็นวิธีการพิจารณาความสำหรับการฟ้องคดีตาม Rule 23 (b)(3) ซึ่งเป็นคดีที่กำหนดให้ปัญหาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายเดียวกันของกลุ่มมีความสำคัญกว่าปัญหารายบุคคลของสมาชิกกลุ่ม และการดำเนินคดีแบบกลุ่มจะเป็นวิธีการระงับข้อพิพาทที่กว่าวิธีอื่น วิธีการนี้จะต้องส่งคำบอกกล่าวแจ้งให้กับสมาชิกกลุ่มทราบ

³⁴ Richard H. Field, *Civil Procedure*, p.1262.

เพื่อรักษาสิทธิของตน ส่วนใหญ่จะเป็นกรณีฟ้องเรียกค่าเสียหาย ส่วนการฟ้องคดีตาม Rule 23 (b)(1)* และ(2)** นั้น ไม่จำเป็นต้องส่งคำบอกกล่าว เนื่องจากกฎหมายไม่ได้ให้สิทธิสมาชิกกลุ่มในการออกจากกลุ่ม ทั้งนี้เพราะเป็นคดีที่มุ่งคุ้มครองผลประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มที่มีลักษณะเดียวกันซึ่งหากให้สมาชิกกลุ่มแยกฟ้องกัน ก็จะทำให้ผลของคำพิพากษาแตกต่างกันได้ อย่างไรก็ตามสมาชิกกลุ่มตาม Rule 23 (b)(1)และ(2) ก็มีสิทธิที่จะได้รับคำบอกกล่าวเกี่ยวกับสถานการณ์ในระหว่างพิจารณา เมื่อศาลเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องคุ้มครองผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มหรือเพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างธรรมดาตาม Rule 23 (d)(2)ได้ วิธีการบอกกล่าวตามอนุมาตรานี้จะส่งโดยวิธีการใดๆก็ได้ ไม่จำเป็นต้องส่งโดยตรงไปยังสมาชิกทุกคนหรือวิธีโฆษณา แต่ใช้วิธีการส่งคำบอกกล่าวที่เหมาะสมและดีที่สุดสำหรับแต่ละคดีก็เพียงพอแล้ว

วิธีการแสดงเจตนาตอบกลับของสมาชิกกลุ่มนั้น กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้กำหนดเอาไว้ ดังนั้นจึงสามารถที่จะตอบกลับโดยวิธีใดๆก็ได้ เช่น จดหมายหรือไปรษณียบัตร ส่วนระยะเวลาในการตอบกลับนั้น กฎหมายก็ไม่ได้กำหนดเวลาขั้นต่ำเอาไว้ ดังนั้นจึงเป็นดุลพินิจของศาลที่จะกำหนดให้สมาชิกกลุ่มมาแสดงเจตนาออกจากกลุ่มซึ่งต้องเป็นระยะเวลาที่เหมาะสม ซึ่งโดยปกติ ศาลจะให้เวลาแก่สมาชิกในการออกจากการเป็นสมาชิกกลุ่มประมาณ 30-60 วัน โดยในคำบอกกล่าวจะมีแบบฟอร์มคำร้องขอที่จะออกจากกลุ่มด้วย³⁵

ค่าใช้จ่ายในการบอกกล่าว ประเทศสหรัฐอเมริกาคำหนดให้โจทก์ซึ่งเป็นผู้แทนกลุ่มมีหน้าที่รับผิดชอบ³⁶ เนื่องจากโจทก์เป็นผู้นำเสนอคดีต่อศาล ส่วนจำเลยยังไม่เกิดความรับผิด จึงยังไม่ต้องรับผิดชอบ

* การดำเนินคดีแบบกลุ่มเพื่อป้องกันความแตกต่างของผลคำพิพากษาต่อสมาชิกกลุ่มหรือจำเลย

** การดำเนินคดีแบบกลุ่มเพื่อให้ศาลมีคำสั่งกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ หรือมีคำพิพากษาแสดงสิทธิ

³⁵ วิชัย อริยะนันท์ทกะ และคณะ, ร่างรายงานศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การดำเนินคดีแบบกลุ่ม(Class Action), หน้า87.

³⁶ Herbert B. Newberg, Newberg on Class Action : volume2, p.100-104.

3.2.1.2 ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียกำหนดให้แจ้งคำบอกกล่าวแก่สมาชิกกลุ่มโดยศาลจะเป็นผู้กำหนดวิธีการส่งคำบอกกล่าว³⁷ โดยกำหนดวันที่สมาชิกกลุ่มแสดงเจตนาออกจากกลุ่ม³⁸ ซึ่งวันดังกล่าว สมาชิกกลุ่มหรือผู้แทนกลุ่มหรือจำเลยอาจร้องขอต่อศาลเพื่อขยายระยะเวลาได้³⁹ ทั้งนี้ศาลมีอำนาจที่จะสั่งให้คู่ความทั้งสองฝ่ายจัดหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคำบอกกล่าว

ในกรณีดังต่อไปนี้ จะต้องมีการส่งหนังสือแจ้งสิทธิแก่สมาชิกกลุ่ม คือ⁴⁰

(1) กำหนดให้แจ้งคำบอกกล่าวให้สมาชิกกลุ่มถึงการเริ่มต้นดำเนินคดีแบบกลุ่ม ซึ่งในคำบอกกล่าวจะต้องให้ข้อมูลตามสมควรที่สมาชิกจะพิจารณาได้ว่าควรดำเนินการอย่างไรเกี่ยวกับขั้นตอนการพิจารณาที่ได้รับแจ้งนั้น โดยเฉพาะการใช้สิทธิร้องขอออกจากกลุ่มซึ่งจะต้องทำเป็นหนังสือภายในเวลาที่ศาลกำหนด นอกจากนี้ กรณีหากศาลเห็นว่า การส่งคำบอกกล่าวแก่สมาชิกกลุ่มเป็นรายบุคคลที่มีค่าใช้จ่ายสูงเกินไป ก็ไม่บังคับให้จะต้องส่งคำบอกกล่าวแก่สมาชิกเป็นรายบุคคล⁴¹ ดังนั้นศาลจึงมีดุลพินิจที่จะส่งคำบอกกล่าวโดยวิธีอื่น

(2) กำหนดให้แจ้งคำบอกกล่าวในกรณีที่จำเลยขอให้ศาลยกเลิกการดำเนินคดีแบบกลุ่มด้วยเหตุที่ต้องการให้แยกการดำเนินคดีเป็นรายคดี ซึ่งกรณีนี้ศาลอาจอนุญาตตามคำร้องขอของจำเลยได้ หากเกิดค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีแบบกลุ่มสูงกว่ากรณีที่ให้แยกการดำเนินคดีเป็นรายคดีเป็นจำนวนมาก ศาลจึงต้องยกเลิกการดำเนินคดีแบบกลุ่มเพื่อรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มและไม่จำเลยต้องรับภาระค่าใช้จ่ายจนเกินไป

(3) กรณีที่ผู้แทนกลุ่มยื่นคำร้องขออนุญาตศาลเพื่อถอนตัวจากการเป็นผู้แทนกลุ่ม เนื่องจากต้องการประนีประนอมยอมความในส่วนข้อเรียกร้องของผู้แทนกลุ่มเอง ซึ่งก่อนที่ศาลจะอนุญาตให้ถอนตัวนั้น จะต้องเป็นที่พอใจแก่ศาลว่า ได้แจ้งคำบอกกล่าวให้แก่สมาชิกทราบแล้ว และศาลได้แต่งตั้งสมาชิกกลุ่มคนอื่นเป็นผู้แทนกลุ่มแล้วตามมาตรา 33 w

³⁷ Federal Court of Australia Act, 1976, 33 Y(3)

³⁸ Federal Court of Australia Act, 1976, 33 J(1)

³⁹ Federal Court of Australia Act, 1976, 33 J(3)

⁴⁰ Federal Court of Australia Act, 1976, 33 x(1)(a)(b)(c)

⁴¹ Federal Court of Australia Act, 1976, 33 Y(5)

การแจ้งคำบอกกล่าวนั้น จะต้องใช้วิธีการที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่าที่สุดที่สุด โดยเฉพาะการอนุญาตให้แจ้งคำบอกกล่าวโดยประกาศทางหนังสือพิมพ์ ทางวิทยุ ทางโทรทัศน์หรือวิธีอื่น⁴²

การแสดงเจตนาออกจากกลุ่มสามารถทำได้โดยยื่นคำร้องต่อศาลหรือวิธีการที่ศาลกำหนด⁴³ ซึ่งศาลจะพิจารณาจากลักษณะของการได้รับการแจ้งคำบอกกล่าวของสมาชิกที่ขอออกจากกลุ่มนั้นประกอบด้วย

สมาชิกกลุ่มที่ไม่ได้แสดงเจตนาออกจากกลุ่มภายในกำหนดเวลา ก็จะต้องผูกพันตามคำพิพากษา แม้ว่าจะไม่ทราบว่ามีการดำเนินคดีแบบกลุ่มหรือไม่ทราบว่าตนเป็นสมาชิกกลุ่มตามคำบรรยายลักษณะกลุ่มของโจทก์ด้วยก็ตาม เช่น กรณีการดำเนินคดีแบบกลุ่มที่มีผู้เสียหายจำนวนมากและมีผู้เสียหายอยู่ทั่วไป แม้จะได้แจ้งให้สมาชิกกลุ่มทราบโดยการประกาศโฆษณาหรือวิธีการใดๆก็ตาม แต่ไม่สามารถจะแจ้งคำบอกกล่าวการดำเนินคดีแบบกลุ่มให้ผู้เสียหายดังกล่าวทราบได้ทุกคนซึ่งผู้เสียหายบางคนที่ไม่ทราบคำบอกกล่าวนั้น ก็ไม่สามารถแสดงเจตนาออกจากกลุ่มได้ แต่ก็จะต้องผูกพันตามผลของคำพิพากษา ทั้งนี้เพราะกฎหมายของประเทศออสเตรเลียได้กำหนดไว้ว่า กรณีที่ การส่งคำบอกกล่าวนั้นไม่ถึงสมาชิกกลุ่ม ห้ามผลต่อการดำเนินคดีแบบกลุ่มทำให้ต้องเสียไปไม่⁴⁴

การผูกพันตนเป็นสมาชิกกลุ่มของกฎหมายประเทศออสเตรเลียนั้น แต่เดิมเคยมีแบ่งออกเป็น 2 แนว คือแนวแรกที่รัฐวิคตอเรีย ซึ่งในใน The Supreme Court Act 1986 (vic) ได้กำหนดให้การดำเนินคดีแบบกลุ่มโดยให้สิทธิแก่ผู้เสียหายคนหนึ่งสามารถฟ้องคดีแทนบุคคลอื่นที่ได้รับความเสียหายจากสถานการณ์ที่มีข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเดียวกัน แต่จะต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้เสียหายคนอื่นๆก่อน และจะต้องถูกระบุชื่อเป็นคู่ความก่อนดำเนินคดี ซึ่งหลักการนี้เรียกว่า Opt-in⁴⁵ หรือการแสดงเจตนาต่อศาลเพื่อที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่ม ซึ่งหลักการนี้จะทำให้ลักษณะของกลุ่มมีความชัดเจนขึ้น สะดวกต่อการดำเนินคดีทั้งฝ่ายโจทก์และจำเลย และผู้เสียหายที่ยินยอมให้ผู้อื่นเข้าดำเนินคดีแทนดังกล่าว ก็จะมีฐานะเป็นคู่ความในคดีด้วย จึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการผูกพันตามผลของคำพิพากษา เพราะเข้ามาในคดีด้วยความ

⁴² Federal Court of Australia Act, 1976, 33 Y(4)

⁴³ Federal Court of Australia Act, 1976, 33 J(2)

⁴⁴ Federal Court of Australia Act, 1976, 33 Y(8)

⁴⁵ "Grouped proceeding in the Federal Court", The Law Reform Commission. 1989, p.48.

สมัครใจ ส่วนแนวที่สองคือ รัฐเซ้าท์ ซึ่งผู้แทนกลุ่มสามารถดำเนินคดีแบบกลุ่มได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากสมาชิกกลุ่ม⁴⁶ และสมาชิกกลุ่มจะต้องผูกพันตามคำพิพากษา เว้นแต่จะจะได้แสดงเจตนาออกจากกลุ่มภายในเวลาที่ศาลกำหนด หลักการนี้เรียกว่า Opt-out อันเป็นหลักการเดียวกับกับการดำเนินคดีแบบกลุ่มในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งหลักการนี้จะช่วยแก้ปัญหาข้อพิพาทที่เกิดขึ้นในวงกว้างและช่วยเยียวยาผู้เสียหายได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน การเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มในการดำเนินคดีแบบกลุ่มของรัฐวิกตอเรียนั้น ได้ถูกยกเลิกในปี ค.ศ. 2000 และนำหลักการของ Opt-out มาใช้แทน⁴⁷

ค่าใช้จ่ายในการบอกกล่าว ศาลจะเป็นผู้กำหนดเกี่ยวกับบุคคลที่ต้องรับผิดชอบ⁴⁸

3.2.1.3 ประเทศแคนาดา

ประเทศแคนาดาได้กำหนดให้ผู้แทนกลุ่มมีหน้าที่จัดส่งคำบอกกล่าวให้สมาชิกกลุ่ม⁴⁹ โดยในคำบอกกล่าวจะต้องมีเนื้อหา ดังนี้⁵⁰

- 1) กำหนดวิธีพิจารณาคดี รวมถึงชื่อและที่อยู่ของคู่ความผู้แทนกลุ่มและคำขอ
- 2) กำหนดวิธีการและเวลาที่สมาชิกกลุ่มจะแสดงเจตนาออกจากกลุ่ม
- 3) กำหนดค่าใช้จ่ายที่เป็นไปได้ในการดำเนินคดีแบบกลุ่ม
- 4) สรุปข้อตกลงใดๆระหว่างคู่ความผู้แทนกลุ่มและทนายความโดยพิจารณาถึงค่าธรรมเนียมและการจ่ายเงิน

⁴⁶ Ibid, p.49.

⁴⁷ พิพัฒน์ นรจักรวิทยากร, “การให้อำนาจพนักงานอัยการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนผู้เสียหายในคดีมลพิษ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541), หน้า 57.

⁴⁸ Federal Court of Australia Act, 1976, 33 Y(3)(d)

⁴⁹ Class Proceeding Act, 1992, section 17(1)

⁵⁰ Class Proceeding Act, 1992, section 9

5) กำหนดการฟ้อง การแจ้งใดๆที่ถูกยื่นต่อศาลหรือกลุ่ม รวมทั้งคำขอในการฟ้องแย้ง

6) กำหนดว่าคำพิพากษาไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษจะผูกพันสมาชิกกลุ่มที่ไม่ได้แสดงเจตนาออกจากกลุ่ม

7) กำหนดสิทธิของสมาชิกกลุ่มในการมีส่วนร่วมดำเนินคดี

8) กำหนดที่อยู่ซึ่งสมาชิกกลุ่มอาจติดต่อเพื่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินคดี

9) กำหนดข้อมูลใดๆตามที่ศาลเห็นสมควร

นอกจากนี้แล้วคำบอกกล่าวนั้นอาจจะมีการแจ้งค่าใช้จ่ายหรือค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการดำเนินคดีรวมทั้งค่าทนายความ และเงินที่ชำระล่วงหน้าในการดำเนินคดีแบบกลุ่ม⁵¹

ประเทศแคนาดายังได้กำหนดให้ส่งคำบอกกล่าวเพิ่มเติมอีกประเภทหนึ่งคือ ในกรณีที่ศาลกำหนดประเด็นข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายเดียวกันของกลุ่ม และเห็นว่าการเข้ามีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มรายบุคคลมีความจำเป็นในการตัดสินใจซึ่งเป็นประเด็นรายบุคคล ผู้แทนกลุ่มจะต้องมีคำบอกกล่าวไปยังสมาชิกกลุ่มรายบุคคลเหล่านั้น โดยในคำบอกกล่าวจะต้องมีเนื้อหา ดังนี้

1) กำหนดประเด็นเดียวกันกับกลุ่ม

2) กำหนดว่าสมาชิกกลุ่มอาจได้รับความเสียหายส่วนบุคคล

3) กำหนดขั้นตอนที่แสดงข้อเรียกร้องรายบุคคล

4) กำหนดว่า หากการดำเนินคดีแบบกลุ่มไม่สำเร็จ จะส่งผลให้สมาชิกกลุ่มไม่ได้รับข้อเรียกร้องของตนเอง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล

⁵¹ Class Proceeding Act, 1992, section 17(7)

5) กำหนดที่อยู่ซึ่งสมาชิกกลุ่มอาจติดต่อเพื่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการ
ดำเนินคดี

6) กำหนดข้อมูลใดๆตามที่ศาลเห็นสมควร

นอกจากนี้ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมแล้ว ศาลยังมีอำนาจให้
ผู้แทนกลุ่มส่งคำบอกกล่าวเท่าที่จำเป็น เช่น คำขอยกเลิกการดำเนินคดีแบบกลุ่ม ข้อเสนอเปลี่ยน
ผู้แทนกลุ่มหรือทนายความ⁵² ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวนี้มีลักษณะเช่นเดียวกันกับข้อกำหนดของ
ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศออสเตรเลีย

ค่าใช้จ่ายในการบอกกล่าว ศาลจะเป็นผู้ใช้ดุลพินิจกำหนดให้ผู้เกี่ยวข้อง
รับผิดชอบรวมทั้งค่าใช้จ่ายของคู่ความด้วย⁵³

3.2.2 การเพิ่มและลดของสมาชิกกลุ่ม

ภายหลังจากที่อนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มแล้ว อาจจะมีกรณีที่จำนวนสมาชิก
กลุ่มเพิ่มขึ้นหรือลดลง เนื่องจากได้รับผลกระทบจากการกระทำของโจทก์หรือจำเลย ด้วยเหตุนี้จึง
ต้องมีมาตรการรับรองสถานการณ์ดังกล่าว

3.2.2.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาคณะกรรมการเพิ่มขึ้นหรือ
ลดลงของสมาชิกกลุ่ม กล่าวคือ เมื่อศาลอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มแล้วศาลมีอำนาจที่จะแก้ไข
หรือเปลี่ยนแปลงหรือกำหนดเงื่อนไขใดๆเกี่ยวกับสมาชิกกลุ่มได้⁵⁴

หากข้อเท็จจริงปรากฏต่อศาลว่า สมาชิกกลุ่มลดลงมากจนถึงขั้นไม่เหมาะสมที่จะดำเนินคดีแบบ
กลุ่ม ศาลก็อาจมีคำสั่งให้ยกเลิกการดำเนินคดีแบบกลุ่มได้ อย่างไรก็ตาม การที่สมาชิกกลุ่มได้แสดง

⁵² Class Proceeding Act, 1992, section 19

⁵³ Class Proceeding Act, 1992, section 22

⁵⁴ Federal Rules of civil Procedure, Rule 23(c) (1)

เจตนาออกจากกลุ่ม มีผลทำให้จำนวนสมาชิกกลุ่มลดลง กรณีนี้ไม่เข้าเงื่อนไขที่ศาลจะต้องสั่งให้ยกเลิกการดำเนินคดีแบบกลุ่ม⁵⁵

3.2.2.2 ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียกำหนดให้กรณีที่มูลคดีที่ได้ยื่นฟ้องต่อศาลไปแล้วนั้น หากเกิดการเพิ่มขึ้นภายหลังจากที่ศาลได้อนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่ม กฎหมายกำหนดให้ผู้แทนกลุ่มมีหน้าที่ทำคำขอเพื่อแก้ไขคำฟ้อง หรือแก้ไขสถานการณ์หรือขอบเขตของกลุ่มที่ได้รับการดำเนินคดีแทน⁵⁶ ทั้งนี้กลุ่มที่ได้รับการกำหนดขอบเขตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มไว้แต่เดิมอาจได้รับการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้รวบรวมกลุ่มบุคคลที่มูลเหตุแห่งคดีได้ปรากฏขึ้นภายหลังจากที่ได้เสนอให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มแล้ว และการแก้ไขให้รวบรวมกลุ่มบุคคลดังกล่าวต้องกระทำก่อนวันที่ศาลจะกำหนดและอนุญาตให้แก้ไขลักษณะของกลุ่มบุคคลได้⁵⁷

นอกจากนี้ประเทศออสเตรเลียยังได้กำหนดกรณีที่จำนวนสมาชิกกลุ่มลดน้อยลงเหลือน้อยกว่า 7 คน ซึ่งเป็นดุลพินิจของศาลที่จะอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มต่อไปหรือจะยกเลิกการดำเนินคดีแบบกลุ่ม⁵⁸

สำหรับกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีจำนวนสมาชิกกลุ่มเพิ่มขึ้นก็จะต้องเข้าหลักเกณฑ์ที่จะขออนุญาตดำเนินคดีแบบกลุ่มตามที่กฎหมายกำหนดด้วย และก็เป็นหน้าที่ของผู้แทนกลุ่มที่จะต้องแสดงเหตุจำเป็นต่อศาลว่ามีเหตุสมควรที่จะเพิ่มจำนวนสมาชิกกลุ่ม

3.2.2.3 ประเทศแคนาดา

จากการศึกษา Class Proceeding Act 1992 ของประเทศแคนาดา ผู้เขียนพบว่า ประเทศแคนาดามีบทบัญญัติให้สามารถแก้ไขคำสั่งอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มได้ เช่นเดียวกับบทบัญญัติของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยกำหนดให้ผู้แทนกลุ่มหรือสมาชิกกลุ่มมีหน้าที่ทำคำขอเพื่อแก้ไขคำสั่งอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มได้⁵⁹ กล่าวคือ การแก้ไขหรือ

⁵⁵ Herbert B. Newberg, *Newberg on Class Action : volume2*, p.150.

⁵⁶ Federal Court of Australia Act, 1976, 33 K(1)

⁵⁷ Federal Court of Australia Act, 1976, 33 K(2)(a)

⁵⁸ Federal Court of Australia Act, 1976, 33 L

⁵⁹ Class Proceeding Act, 1992, section 8(3)

เปลี่ยนแปลงลักษณะของคดีหรือจำนวนกลุ่มบุคคลที่ได้รับการดำเนินคดีแบบกลุ่มแทน ผู้แทนกลุ่มหรือสมาชิกกลุ่มจะต้องร้องขอต่อศาลซึ่งศาลจะใช้ดุลพินิจโดยคำนึงถึงความเหมาะสมของกลุ่มบุคคลที่อยู่ภายใต้ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายเดียวกันเพราะบุคคลที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มนั้นจะต้องผูกพันตนตามคำพิพากษา

3.2.3 การยกเลิกการดำเนินคดีแบบกลุ่ม

เมื่อการดำเนินคดีแบบกลุ่มมีวัตถุประสงค์เพื่อความสะดวกในการเชื่อมโยงหาสิทธิทางแพ่งของกลุ่มบุคคลที่อยู่ภายใต้ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายเดียวกันที่มีจำนวนมากโดยการให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาไปในครั้งเดียวซึ่งผลของคำพิพากษาที่จะผูกพันสมาชิกกลุ่ม ส่งผลดีในแง่ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ดังนั้นหากการดำเนินคดีแบบกลุ่มไม่สามารถรับวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้ เมื่อการดำเนินคดีแบบสามัญหรือการแยกฟ้องเป็นรายบุคคลหรือการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีอื่นจะเป็นประโยชน์มากกว่า ศาลก็มีอำนาจที่จะยกเลิกการดำเนินคดีแบบกลุ่มได้

3.2.3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดให้ศาลเป็นผู้พิจารณาถึงความเหมาะสมในการดำเนินคดีแบบกลุ่ม แม้กฎหมายจะมีได้กำหนดเหตุหรือเงื่อนไขในการยกเลิกการดำเนินคดีแบบกลุ่มไว้โดยเฉพาะ แม้ศาลได้อนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มไปแล้วก็ตาม หากการดำเนินคดีแบบสามัญหรือการแยกฟ้องเป็นรายบุคคลหรือการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีอื่นๆจะเป็นประโยชน์มากกว่าการดำเนินคดีแบบกลุ่ม ศาลก็มีอำนาจที่จะยกเลิกการดำเนินคดีแบบกลุ่มได้ทั้งหมดหรือบางส่วน⁶⁰

3.2.3.2 ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียได้กำหนดเหตุที่ให้ศาลยกเลิกการดำเนินคดีแบบกลุ่มได้ ดังนี้⁶¹

⁶⁰ Jack H. Friedenthal, Mary Kay Kane and Arthur R. Miller, Civil Procedure, p.747.

⁶¹ Federal Court of Australia Act, 1976, 33 N

- 1) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีสูงเพิ่มขึ้นมากกว่าการดำเนินคดีในกรณีที่สมาชิกกลุ่มแยกฟ้องเป็นรายบุคคล
- 2) วิธีพิจารณาความอื่นๆ สามารถที่จะเชี่ยวชาญสิทธิของสมาชิกกลุ่มได้ดีกว่า เช่น กรณีการดำเนินคดีที่มีทุนทรัพย์เล็กน้อย (Small Claim Court)
- 3) การดำเนินคดีโดยผู้แทนกลุ่มที่ไม่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขข้อเรียกร้องของสมาชิกกลุ่ม หรือ
- 4) ลักษณะคดีไม่เหมาะสมที่จะดำเนินคดีแบบกลุ่มอีกต่อไป

เหตุในการยกเลิกการดำเนินคดีแบบกลุ่มทั้ง 4 ประการนี้ จำเลยจะเป็นผู้นำเสนอต่อศาล เพื่อให้ศาลพิจารณาว่ามีความเหมาะสมมากน้อยหรือไม่เพียงใด ซึ่งเหตุดังกล่าวก็เป็นหลักการเดียวกันกับหลักเกณฑ์การตรวจสอบคดีของศาลประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดาว่าจะอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มหรือไม่ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

นอกจากนี้ ประเทศออสเตรเลียยังได้กำหนดผลของการยกเลิกการดำเนินคดีแบบกลุ่มไว้ ดังนี้⁶²

- 1) ให้ดำเนินคดีดังกล่าวเป็นคดีสามัญต่อไป หรือ
- 2) ให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มต่อไปเฉพาะส่วนที่ได้รับคำร้องขอจากสมาชิกกลุ่มคนใดคนหนึ่งให้ดำเนินคดีแบบกลุ่ม

3.2.3.3 ประเทศแคนาดา

ประเทศแคนาดาได้กำหนดหลักเกณฑ์ของการยกเลิกการดำเนินคดีแบบกลุ่มไว้ คือ การขอยกเลิกการดำเนินคดีแบบกลุ่ม โดยคู่ความหรือการยกเลิกการดำเนินคดีแบบกลุ่มโดยศาล หรือกรณีที่กลุ่มที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มไม่เข้าเงื่อนไขหรือหลักเกณฑ์ที่จะอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่ม ทั้งหมดนี้ศาลมีอำนาจที่จะแก้ไขคำสั่งอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มหรือยกเลิกการดำเนินคดีแบบกลุ่มหรือทำคำสั่งใดๆก็ได้ตามที่เห็นสมควร⁶³

⁶² Federal Court of Australia Act, 1976, 33 P

⁶³ Class Proceeding Act, 1992, section 10(1)

ในกรณีที่ศาลเห็นสมควรให้ยกเลิกการดำเนินคดีแบบกลุ่ม กฎหมายก็กำหนดให้ศาลมีอำนาจมีคำสั่งดำเนินคดีระหว่างผู้แทนกลุ่มกับจำเลยต่อไป หรืออนุญาตให้ดำเนินคดีอย่างคู่ความร่วมมือต่อไปได้⁶⁴

จากการศึกษาการยกเลิกการดำเนินคดีแบบกลุ่มทั้งสามประเทศแล้วพบว่า กฎหมายให้สิทธิแก่ผู้แทนกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม หรือจำเลยที่สามารถเสนอเรื่องต่อศาลได้ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า ศาลควรจะใช้ดุลพินิจโดยคำนึงถึงประโยชน์ของสมาชิกกลุ่มว่าหากยกเลิกการดำเนินคดีแบบกลุ่มแล้วจะเป็นผลดีหรือผลเสียแก่สมาชิกกลุ่มมากกว่ากัน หากการยกเลิกการดำเนินคดีแบบกลุ่มใช้วิธีการระงับข้อพิพาททางอื่นแล้ว จะเป็นประโยชน์แก่สมาชิกกลุ่มมากกว่าศาลก็ควรทำ ตรงข้ามกัน หากไม่มีประโยชน์ที่ยกเลิกการดำเนินคดี แม้จะเป็นความประสงค์ของคู่ความก็ตาม ศาลก็ไม่ควรอนุญาต เนื่องจากการดำเนินคดีแบบกลุ่มนี้น่าจะเป็นการดำเนินคดีเพื่อประโยชน์แก่สมาชิกกลุ่มมากกว่าจะคำนึงถึงตัวคู่ความเป็นหลัก

3.2.4 การถอนฟ้องและการประนีประนอมยอมความ

3.2.4.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

กรณีที่ศาลอนุญาตให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มแล้ว ต่อมาคู่ความประสงค์ที่จะถอนฟ้องหรือประนีประนอมยอมความ จะทำได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากศาล และศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้แทนกลุ่มส่งหนังสือบอกกล่าวเรื่องดังกล่าวไปยังสมาชิกกลุ่มทั้งหมดก็ได้ เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มร้องสอดเข้ามา หรือคัดค้าน หรือระงับกลุ่มบุคคลที่มีเจตนาจะเข้ามาดำเนินคดีแบบกลุ่มแทนเพื่อรักษาสิทธิของตนและสมาชิกกลุ่ม เนื่องจากการดำเนินคดีแบบกลุ่มเป็นการดำเนินคดีเพื่อประโยชน์แก่สมาชิกกลุ่ม ดังนั้นเมื่อการถอนฟ้องหรือการประนีประนอมยอมความจะมีผลกระทบต่อสิทธิของสมาชิกกลุ่ม กฎหมายจึงต้องกำหนดให้ศาลเข้ามามีส่วนในการตัดสินใจเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เกี่ยวข้องเพื่อความยุติธรรมแก่สมาชิกกลุ่มด้วย⁶⁵ ซึ่งในกรณีที่ศาลเห็นว่าการถอนฟ้องหรือการประนีประนอมยอมความนั้นไม่กระทำโดยไม่สุจริต(Not Abused the Class Device) และข้อเสนอดังกล่าวเป็นที่ยอมรับได้ซึ่งหากการส่งคำบอกกล่าวเรื่องดังกล่าวจะก่อให้เกิด

⁶⁴ Class Proceeding Act, 1992, section 10(2)

⁶⁵ Federal Rules of Civil Procedure, Rule 23 (e)

ค่าใช้จ่ายมาก ศาลก็อาจอนุญาตให้ถอนฟ้องหรือประนีประนอมยอมความได้โดยไม่ต้องแจ้งคำบอกกล่าวให้แก่สมาชิกกลุ่ม⁶⁶

สำหรับการถอนฟ้องนั้น ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่า ผู้แทนกลุ่มมีหน้าที่ดูแลรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกกลุ่ม แม้ว่าจะเป็นสมาชิกกลุ่มที่มีได้กำหนดไว้ชัดเจนก็ตาม(Putative Class) การดำเนินกระบวนการพิจารณาจึงต้องทำเพื่อบุคคลเหล่านั้นด้วย เมื่อการถอนฟ้องเป็นการยกเลิกการใช้สิทธิการดำเนินคดีแบบกลุ่ม ศาลจึงต้องมีบทบาทเข้ามาตรวจสอบการทำหน้าที่ของผู้แทนกลุ่มเพื่อความเป็นธรรมแก่สมาชิกกลุ่มที่มีได้มีสิทธิดำเนินคดีเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเองด้วย นอกจากนี้ยังมีแนวความคิดที่ว่า การดำเนินคดีแบบกลุ่มนั้น ผู้แทนกลุ่มไม่ควรได้รับประโยชน์จากข้ออ้างที่ว่าตนเองกำลังทำหน้าที่แทนสมาชิกกลุ่มอยู่⁶⁷ อย่างไรก็ตาม อาจมีการถอนฟ้องบางประเภทที่มีใช้การถอนฟ้องของการดำเนินคดีแบบกลุ่ม เช่น การถอนฟ้องในกรณีที่ดินคดีดังกล่าวไม่อยู่ในเขตอำนาจศาล(Lack of Jurisdiction) การถอนฟ้องในกรณีที่ดินคดีดังกล่าวไม่เหมาะสมที่จะดำเนินคดีแบบกลุ่ม(the Suit is not Maintainable as Class Action) การถอนฟ้องในลักษณะดังกล่าวนี้ไม่ต้องได้รับอนุญาตจากศาล เนื่องจากการถอนฟ้องที่ไม่มีผลกระทบต่อสิทธิของสมาชิกกลุ่ม⁶⁸

สำหรับกรณีการประนีประนอมยอมความนั้น กฎหมายได้กำหนดแนวทางไว้ให้ศาลพิจารณา โดยจะต้องพิจารณาถึงความเป็นธรรม(Fair) ความสมเหตุสมผล(Reasonable) และความเพียงพอ(Adequate) นอกจากนี้ศาลอาจพิจารณาปัจจัยดังต่อไปนี้เพื่อประกอบการพิจารณา คือ⁶⁹

- 1) ความเป็นไปได้ในการได้รับเยียวยาหรือชดเชย
- 2) จำนวนลักษณะพยานหลักฐานในกระบวนการค้นหาความจริงก่อนสืบพยาน(Discovery)
- 3) เงื่อนไขและข้อเสนอในการประนีประนอมยอมความ

⁶⁶ Herbert B. Newberg, Newberg on Class Action : volume2, p.131.

⁶⁷ คดี Philadelphia Electric co v. Anaconda American Brass Co. 42 FRD 324(ED Pa 1968) Cite in, Newberg on Class Action volume2, Herbert B. Newberg, p.503.

⁶⁸ Herbert B. Newberg, Newberg on Class Action : volume2, p.501-502.

⁶⁹ Ibid.

- 4) ข้อเสนอแนะและประสบการณ์ของทนายความ
- 5) ค่าใช้จ่ายในอนาคต(Future Expense) และระยะเวลาในการฟ้องคดี
- 6) ข้อเสนอแนะของกลุ่มความเป็นกลาง(Neutral Parties) (ถ้ามี)
- 7) จำนวนผู้คัดค้านและลักษณะของข้อคัดค้าน

สำหรับบทบาทของศาลในการเจรจาประนีประนอมยอมความนั้น ศาลจะไม่มีหน้าที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการประนีประนอมยอมความ⁷⁰ แต่ศาลจะเริ่มมีบทบาทเมื่อได้ทำข้อตกลงประนีประนอมยอมความเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยศาลจะมีหน้าที่พิจารณาเงื่อนไขในข้อตกลงดังกล่าว⁷¹ เพื่อความเป็นธรรมแก่สมาชิกกลุ่มที่ไม่มีโอกาสปกป้องผลประโยชน์ของตน

3.2.4.2 ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียกำหนดไว้ว่า การถอนฟ้องและการประนีประนอมยอมความก็จะต้องได้รับการอนุญาตจากศาลเช่นเดียวกัน⁷² โดยหลักเกณฑ์ในการพิจารณาข้อตกลงการประนีประนอมยอมความนั้น กฎหมายยังกำหนดเพิ่มเติมอีกว่า ศาลจะอนุญาตให้ประนีประนอมยอมความไม่ได้ หากว่าไม่ได้แจ้งคำบอกกล่าวการประนีประนอมยอมความไปยังสมาชิกกลุ่ม⁷³ ประเด็นสำคัญที่มักจะพบในขั้นตอนการประนีประนอมยอมความของประเทศออสเตรเลียคือ กรณีที่สมาชิกกลุ่มประกาศว่าจะไม่ผูกพันตนตามผลสัญญาประนีประนอมยอมความ แต่ก็ไม่ได้แสดงเจตนาออกจากกลุ่มตามกำหนดระยะเวลาที่ข้อตกลงประนีประนอมยอม

⁷⁰ John J. Cound , Jack H. Friedenthal, Arthur R. Miller, John E.Sexton, Civil Procedure, p.754.

⁷¹ Ibid.

⁷² Federal Court of Australia Act, 1976, 33 V(1)

⁷³ Federal Court of Australia Act, 1976, 33 X(4)

ความกำหนดไว้ ปัญหาที่ว่า สมาชิกกลุ่มเหล่านี้จะผูกพันตามข้อตกลงประนีประนอมยอมความหรือไม่ ในกรณีนี้ศาลได้ตัดสินว่า ไม่มีผลผูกพันถึงสมาชิกกลุ่มดังกล่าวด้วย⁷⁴

นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดถึงการประนีประนอมยอมความเฉพาะข้อเรียกร้องของผู้แทนกลุ่มไว้ว่า สามารถทำได้ หากได้รับอนุญาตจากศาล⁷⁵ และภายหลังจากที่ผู้แทนกลุ่มได้รับอนุญาตจากศาลให้ประนีประนอมยอมความในส่วนข้อเรียกร้องของตนแล้ว อาจถอนตัวจากการผู้แทนกลุ่มในคดีนั้นได้⁷⁶ ทั้งนี้ก่อนที่ศาลจะอนุญาตให้ผู้แทนกลุ่มถอนตัวในกรณีดังกล่าว ศาลจะต้องมีคำบอกกล่าวแก่สมาชิกและกำหนดเวลาให้แต่งตั้งบุคคลอื่นมาเป็นผู้แทนกลุ่มแทน โดยศาลจะเป็นผู้ชี้ขาดคำขอให้แต่งตั้งบุคคลอื่นมาเป็นผู้แทนกลุ่มเอง⁷⁷ ซึ่งศาลอาจจะแต่งตั้งสมาชิกกลุ่มคนอื่นที่มีความเหมาะสมกว่าเป็นผู้แทนกลุ่มแทนสมาชิกกลุ่มผู้ยื่นคำร้องก็ได้⁷⁸

นอกจากนี้ศาลได้กำหนดแนวทางในการพิจารณาการอนุญาตให้ประนีประนอมยอมความโดยพิจารณาถึงความเป็นธรรมและความสมเหตุสมผลไว้ ดังนี้

- 1) ข้อเสนอในการระงับคดี
- 2) ความเป็นไปได้ของสมาชิกกลุ่มที่จะได้รับผลดีจากการทำคำพิพากษตามยอม
- 3) จำนวนเงินที่เสนอให้แก่สมาชิกแต่ละคน
- 4) คำแนะนำใดๆของทนายความหรือผู้เชี่ยวชาญสำหรับความเห็นเกี่ยวกับข้อตกลงประนีประนอมยอมความในประเด็นแห่งคดี(ถ้ามี)
- 5) ระยะเวลาและค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้นหากศาลยังคงให้ดำเนินคดีแบบกลุ่มอีกต่อไป และ

⁷⁴ คดี Wong & Ors v. Sikifield Pty.Ltd., F.C.A. 1421(Austi) Cite in, "Multi-plaintiff litigation in Australia : A Comparative Perspective," Duke Journal of Comparative & International Law, [online].

⁷⁵ Federal Court of Australia Act, 1976, 33 W(1)

⁷⁶ Federal Court of Australia Act, 1976, 33 W(2)

⁷⁷ Federal Court of Australia Act, 1976, 33 W(4)

⁷⁸ Federal Court of Australia Act, 1976, 33 W(3)

6) ความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับการประนีประนอมยอมความ⁰

3.2.4.3 ประเทศแคนาดา

ประเทศแคนาดา กฎหมายกำหนดให้การถอนฟ้อง⁷⁹และการประนีประนอมยอมความ⁸⁰ จะต้องได้รับอนุญาตจากศาลก่อนเสมอซึ่งผู้แทนกลุ่มจะต้องทำคำบอกกล่าวแจ้งแก่สมาชิกกลุ่ม โดยอาจจะมีเนื้อหาดังต่อไปนี้⁸¹

- 1) การตรวจสอบการดำเนินคดี (an Account of the Conduct of the Proceeding)
- 2) ข้อความเกี่ยวกับผลของการดำเนินคดี (a Statement of the Result of the Proceeding)
- 3) บรรยายแผนใดๆเกี่ยวกับการกระจายเงินจากกองทุนประนีประนอมยอมความ (a Description of any Plan for Distributing Settlement Funds)

และนอกจากนี้กฎหมายยังได้กำหนดผลการประนีประนอมยอมความที่ได้รับอนุญาตจากศาลว่าจะผูกพันสมาชิกกลุ่มอีกด้วย⁸²

สำหรับข้อตกลงประนีประนอมยอมความนั้น ศาลจะต้องพิจารณาว่าข้อตกลงดังกล่าวเป็นธรรม(Fair) ความสมเหตุสมผล(Reasonable) และเป็นผลประโยชน์ดีที่สุดในสมาชิกกลุ่ม(in the Best Interests of the Class as a Whole) และนอกจากนี้ศาลยังต้องพิจารณาจากหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ประกอบด้วย⁸³

⁷⁹ Class Proceeding Act, 1992, section 29

⁸⁰ Class Proceeding Act, 1992, section 29(2)

⁸¹ คดี Gariepy v. Shell oil Co., (2002-10-22 ONSE 30781-99;99-CT-030781CP)

⁸² Class Proceeding Act, 1992, section 29(3)

⁸³ รชฎ บุญสินสุข , “การดำเนินคดีแบบกลุ่มในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์และซิลลอร์” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545), หน้า 66.

- 1) ความเป็นไปได้เกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายของสมาชิกกลุ่ม
- 2) จำนวนและลักษณะพยานหลักฐาน
- 3) ข้อสัญญาและเงื่อนไขเกี่ยวกับการประนีประนอมยอมความ
- 4) คำแนะนำและประสบการณ์ของทนายความ
- 5) ค่าใช้จ่ายและระยะเวลาในการดำเนินคดี
- 6) คำแนะนำของกลุ่มที่เป็นกลาง (ถ้ามี)
- 7) จำนวนคำคัดค้านและลักษณะข้อคิดเห็น
- 8) การแสดงความจริงใจและหาไม่คบคิดอุบาย

การถอนฟ้องและการประนีประนอมยอมความของการดำเนินคดีแบบกลุ่ม จากการศึกษากฎหมายของประเทศทั้งสามแล้วพบว่า กฎหมายอนุญาตให้ถอนฟ้องหรือประนีประนอมยอมความได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากศาล เนื่องจากการผู้แทนกลุ่มได้ดำเนินคดีเพื่อตนเองและสมาชิกกลุ่มที่อยู่ภายใต้ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเดียวกันซึ่งกลุ่มผู้เสียหายหรือสมาชิกกลุ่มจะได้รับการดำเนินคดีแทนโดยผู้แทนกลุ่ม และสมาชิกกลุ่มนั้นไม่มีสิทธิที่จะดำเนินคดีในฐานะคู่ความได้ แต่ยังคงต้องผูกพันตนตามคำพิพากษา ดังนั้นเพื่อให้ผู้แทนกลุ่มใช้สิทธิดำเนินคดีไปในทางไม่เป็นธรรมและไม่ยุติธรรมต่อสมาชิกกลุ่ม⁸⁴ กฎหมายจึงต้องกำหนดให้ศาลมีบทบาทในการคุ้มครองและรักษาสิทธิของสมาชิกกลุ่ม*

⁸⁴ John J. Cound , Jack H. Friedenthal, Arthur R. Miller, John E.Sexton, Civil Procedure, p.668.

* แตกต่างจากหลักการทั่วไปของการถอนฟ้องหรือประนีประนอมยอมความซึ่งตั้งบนหลักความประสงค์ของกลุ่ม เมื่อคู่ความตกลงเป็นเช่นใดแล้ว ศาลจะไม่อนุญาตมิได้

3.3 การทำคำพิพากษา

3.3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

กรณีฟ้องเรียกค่าเสียหายนั้น ศาลจะมีคำสั่งหรือคำพิพากษาเกี่ยวกับการกำหนดค่าเสียหาย 2 วิธี ดังนี้⁸⁵

1) ให้สมาชิกกลุ่มแต่ละคนพิสูจน์ความเสียหายของตนเอง (Split Trial Technique) เพื่อหาค่าเสียหายของกลุ่ม ซึ่งวิธีการนี้เป็นวิธีการดั้งเดิม โดยศาลจะใช้วิธีการนี้ก็ต่อเมื่อ

(ก) กลุ่มมีสมาชิกไม่มากเกินไปและสามารถจัดการให้ได้ (Manageable)

(ข) การพิสูจน์ค่าเสียหายของสมาชิกกลุ่มต้องไม่ใช้เวลานานเกินไป

(ค) ต้องรู้ว่ามิบุคคลใดเป็นสมาชิกกลุ่มได้อย่างชัดเจน

(ง) หลักฐานของจำเลยหรือโจทก์ที่จะใช้ในการพิสูจน์ค่าเสียหายยังคงมี

อยู่

2) กำหนดค่าเสียหายของกลุ่มโดยไม่ต้องให้สมาชิกกลุ่มแต่ละคนพิสูจน์ความเสียหายของตนเอง วิธีการนี้เป็นวิธีใหม่ที่ศาลได้พัฒนาขึ้น ซึ่งสามารถทำได้ 2 วิธี คือ

(ก) ในกรณีที่จำเลยมีเอกสารหลักฐานที่เป็นประโยชน์ในการคำนวณค่าเสียหาย ก็ให้ใช้เอกสารหลักฐานดังกล่าว (Appropriate Mathematical Formula) เพื่อใช้ในการคำนวณค่าเสียหายของกลุ่ม

(ข) ในกรณีที่จำเลยไม่มีเอกสารหลักฐานที่เป็นประโยชน์ในการคำนวณค่าเสียหาย ศาลก็จะใช้การสำรวจ การสุ่มตัวอย่างและการทำแบบสอบถามประกอบกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการคำนวณค่าเสียหายของกลุ่ม

⁸⁵ สำนักประธานศาลฎีกา กลุ่มประสานนโยบาย, “เอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง(ฉบับที่ ...) พ.ศ...(การดำเนินคดีแบบกลุ่ม(Class Action))”” ใน รายงานการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีแบบกลุ่มในการฟ้องคดีเกี่ยวกับหลักทรัพย์ 24 กุมภาพันธ์ 2549 ณ ห้องบอลรูม 1 ชั้น 3 โรงแรมดิเอ็มเมอรัลด์ กรุงเทพมหานคร หน้า 45-46.

ภายหลังจากที่คำนวณค่าเสียหายของกลุ่มได้แล้ว ศาลจะไม่ดำเนินการแบ่งค่าเสียหายให้แก่สมาชิกกลุ่มเอง แต่จะให้ Special Master หรือแต่งตั้ง Committee of Counsel ทำหน้าที่ในการแบ่งค่าเสียหายดังกล่าว โดยผู้มีอำนาจแบ่งค่าเสียหายสามารถใช้เอกสารพยานหลักฐานของจำเลยมาช่วยในการกำหนดว่าใครเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ได้รับความเสียหายบ้าง แต่ถ้าเอกสารพยานหลักฐานของจำเลยไม่มี ผู้มีอำนาจแบ่งค่าเสียหายก็จะให้สมาชิกกลุ่มมาแสดงตัวและพิสูจน์ความเสียหายของตนเอง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

- (1) Notices แจ้งให้สมาชิกกลุ่มทราบว่าสิทธิได้รับค่าเสียหาย
- (2) Submission of Proof of Claim ให้สมาชิกยื่นเอกสารหลักฐานว่าเสียหายอย่างไร เท่าใด
- (3) Verification of Claim ให้พิสูจน์ค่าเสียหายต่อเจ้าหน้าที่
- (4) Actual Distribution of Damages การแบ่งค่าเสียหายให้แก่สมาชิกกลุ่มตามที่ได้รับการจัดแบ่ง โดยในการออกคำสั่งเกี่ยวกับการคำนวณและแบ่งค่าเสียหายนั้น ศาลจะกำหนดวิธีการจัดเก็บกับค่าเสียหายเอง

สำหรับผลการผูกพันคำพิพากษานั้น ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า เงื่อนไขลักษณะคดีของประเทศสหรัฐอเมริกาอยู่สามลักษณะ คือ ลักษณะแรกที่เป็นคดีที่ป้องกันผลของคำพิพากษาแตกต่างหรือขัดกัน ตาม Rule 23(b)(1) และลักษณะคดีที่มีคำขอเพื่อให้ศาลมีคำสั่งกระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ตาม Rule 23(b)(2) ซึ่งการดำเนินคดีแบบกลุ่มในสองลักษณะนี้ จะไม่มีการแจ้งคำบอกกล่าวเพื่อให้สมาชิกแสดงเจตนาออกจากกลุ่ม เนื่องจากหากยอมให้สมาชิกกลุ่มแสดงเจตนาออกจากกลุ่มแล้ว อาจจะก่อให้เกิดความแตกต่างในผลของคำพิพากษา หรือความแตกต่างในการปฏิบัติตามคำพิพากษา ดังนั้น การผูกพันตามคำพิพากษาของสมาชิกกลุ่มลักษณะนี้ก็จะผูกพันสมาชิกกลุ่มดังกล่าว ไม่ว่าคำพิพากษาจะเป็นคุณหรือเป็นโทษ⁸⁶

ส่วนการดำเนินแบบกลุ่มอีกลักษณะหนึ่งซึ่งเป็นลักษณะทั่วไปที่จะต้องแจ้งคำบอกกล่าวเพื่อให้สมาชิกกลุ่มแสดงเจตนาออกจากกลุ่มนั้น ตาม Rule 23(b)(3) คำพิพากษาดังกล่าวจะผูกพันเฉพาะสมาชิกกลุ่มที่ไม่ได้แสดงเจตนาออกจากกลุ่ม หรือไม่ได้แสดงเจตนาออกจากกลุ่มภายในกำหนดเวลา

⁸⁶ Federal Rules of Civil Procedure Rule 23(c) (3)

3.3.2 ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียกำหนดให้ผู้แทนกลุ่มจะต้องบรรยายหรือระบุสมาชิกกลุ่มซึ่งจะต้องผูกพันคำพิพากษา โดยคำพิพากษาจะผูกพันสมาชิกกลุ่มที่มีได้แสดงเจตนาออกจากกลุ่ม⁸⁷ การพิจารณาถึงสมาชิกกลุ่มสามารถพิจารณาได้จากกลุ่มบุคคลที่ระบุไว้ในคำฟ้อง นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้ศาลทำคำพิพากษาโดยกำหนดถึงเรื่องดังต่อไปนี้⁸⁸

1. กำหนดปัญหาข้อกฎหมาย
2. กำหนดปัญหาข้อเท็จจริง
3. พิพากษาแสดงความรับผิดชอบ
4. กำหนดให้กระทำหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง
5. กำหนดเงินรางวัลค่าเสียหายแก่สมาชิกกลุ่ม สมาชิกกลุ่มย่อย หรือสมาชิกกลุ่มรายบุคคลซึ่งได้รับความเสียหาย
6. เงินรางวัลความเสียหายในจำนวนรวมโดยปราศจากการกำหนดจำนวนเงินรางวัลเฉพาะเจาะจงโดยตัวสมาชิกกลุ่มรายบุคคล
7. คำสั่งอื่นใดตามที่ศาลเห็นสมควร

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งเงินรางวัลค่าเสียหายในคำพิพากษา ศาลต้องกำหนดเงื่อนไขการชำระเงินหรือการจัดสรรเงินให้แก่สมาชิกกลุ่มตามสิทธิของสมาชิกกลุ่มด้วย⁸⁹ และในกรณีที่มีการประนีประนอมยอมความ ศาลจะไม่กำหนดเงินรางวัลเป็นจำนวนรวม เว้นแต่จะมีการประเมินถูกต้องอย่างเป็นเหตุเป็นผลที่สามารถกำหนดเป็นจำนวนรวมได้ซึ่งสมาชิกกลุ่มจะมีสิทธิได้รับตามคำพิพากษา⁹⁰ ทั้งนี้ศาลก็มีอำนาจที่จะกำหนดแนวทางใดๆ(ถ้ามี)ตามที่เห็นสมควรในการจัดการเงินรางวัลค่าเสียหายโดยคำนึงถึง

⁸⁷ Federal Court of Australia Act, 1976, 33 Z B

⁸⁸ Federal Court of Australia Act, 1976, 33 Z(1)

⁸⁹ Federal Court of Australia Act, 1976, 33 Z(2)

⁹⁰ Federal Court of Australia Act, 1976, 33 Z(3)

1. ลักษณะสิทธิของสมาชิกกลุ่มที่จะสร้างสิทธิที่จะรวมการจัดแบ่งค่าเสียหาย และ
2. ลักษณะข้อพิพาทใดๆ โดยพิจารณาถึงสิทธิของสมาชิกกลุ่มที่จะจัดแบ่งค่าเสียหายให้ได้รับตามที่กำหนด

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ศาลไม่ได้กำหนดเงื่อนไขการจ่ายเงินหรือการจัดสรรเงินค่าเสียหายเอาไว้ ศาลอาจวางข้อกำหนดหรือจัดให้มีการบริหารกองทุนเงินประกอบด้วยเงินที่จะได้รับจากการจัดสรร และการชำระเงินจำนวนรวมตามที่กำหนดโดยจ่ายเข้าสู่กองทุน หรือการชำระเงินเข้าสู่กองทุนโดยพิจารณาจากข้อเรียกร้องของสมาชิกกลุ่ม หรือสิทธิสำหรับผลประโยชน์ที่จะได้รับจากเงินกองทุน⁹¹ โดยค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการบริหารกองทุนเกิดจากกองทุนดังกล่าว หรือโดยจ่ายตามที่ศาลกำหนด⁹²

ในกรณีที่ศาลกำหนดข้อบังคับของกองทุน กฎหมายกำหนดไว้ว่าจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. คำสั่งดังกล่าวจะต้องส่งเป็นคำบอกกล่าวไปยังสมาชิกกลุ่มตามวิธีการที่กำหนดในคำสั่ง⁹³
2. กำหนดลักษณะของสมาชิกกลุ่มเพื่อที่จะจัดทำข้อเรียกร้องการรับชำระเงินออกจากกองทุน⁹⁴
3. กำหนดสิทธิที่จะชำระเงินออกจากกองทุน และกำหนดวัน(ภายในหกเดือนหรือจากวันที่ทำคำสั่ง) ซึ่งเป็นวันก่อนหรือวันที่สมาชิกได้จัดทำข้อเรียกร้องสำหรับรับชำระเงินออกจากกองทุนและกำหนดเงื่อนไขวันก่อนวันที่กองทุนจะได้รับการจัดสรรให้แก่สมาชิกกลุ่มที่มีสิทธิจะได้รับเงินจากกองทุน⁹⁵

ทั้งนี้ศาลอาจอนุญาตให้สมาชิกกลุ่มรายหนึ่งรายใดจัดทำข้อเรียกร้องภายหลังวันที่กำหนดจัดทำข้อเรียกร้องสำหรับรับเงินออกจากกองทุนได้ ถ้ากองทุนไม่ได้รับการชำระเงินจัดสรรเต็มจำนวนและเป็นการเหมาะสมที่จะดำเนินการเช่นนั้น ภายหลังจากที่กองทุนได้รับการจัดสรร

⁹¹ Federal Court of Australia Act, 1976, 33 ZA(1)

⁹² Federal Court of Australia Act, 1976, 33 ZA(2)

⁹³ Federal Court of Australia Act, 1976, 33 ZA(3)(a)

⁹⁴ Federal Court of Australia Act, 1976, 33 ZA(3)(b)

⁹⁵ Federal Court of Australia Act, 1976, 33 ZA(3)(d)

ให้แก่สมาชิกกลุ่มแล้ว ศาลอาจกำหนดคำสั่งใดๆที่เหมาะสมสำหรับการจ่ายเงินออกจากกองทุนให้
 จำนวนตามจำนวนเงินที่คงเหลือจากกองทุน

3.3.3 ประเทศแคนาดา

ประเทศแคนาดาได้กำหนดเนื้อหาและวิธีการเกี่ยวกับการทำคำพิพากษาและความ
 ผู้พันตามคำพิพากษา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประเด็นในคำพิพากษา

การทำคำพิพากษาเกี่ยวกับประเด็นข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมาย จะต้องมี
 เนื้อหาดังต่อไปนี้⁹⁶

- 1) อธิบายประเด็นร่วมกัน
- 2) ชื่อ หรือสมาชิกกลุ่ม หรือสมาชิกกลุ่ม
- 3) กำหนดลักษณะข้อเรียกร้อง
- 4) ระบุการเยียวยาสิทธิที่ได้รับการรับรองตามกฎหมาย

นอกจากคำพิพากษาเกี่ยวกับการดำเนินคดีแบบกลุ่มแล้ว ในกรณีที่มีการแบ่งประเด็นระหว่าง
 สมาชิกกลุ่มและสมาชิกย่อย ศาลอาจมีคำพิพากษาโดยแบ่งคำพิพากษาออกเป็นในประเด็นอื่นที่
 มิใช่ประเด็นเดียวกันกับการดำเนินคดีแบบกลุ่มได้⁹⁷

2. การทำคำพิพากษาจัดสรรเงินรางวัล

ในการทำพิพากษาจัดสรรเงินรางวัล⁹⁸ศาลอาจกำหนดแนวทางและวิธีการ
 จัดสรรเงินรางวัลตามที่ศาลเห็นสมควร โดยศาลอาจมีคำสั่งว่าให้จ่ายจัดสรรจำนวนเงินเยียวยา
 ความเสียหายให้แก่สมาชิกกลุ่ม โดยตรงตามที่สมาชิกกลุ่มแต่ละคนได้รับสิทธิโดยอำนาจศาล

⁹⁶ Class Proceeding Act, 1992, section 27(1)

⁹⁷ Class Proceeding Act, 1992, section 11

⁹⁸ Class Proceeding Act, 1992, section 26

รวมถึงการระงับและการ โอนเงินทางบัญชี⁹⁹ หรือให้จำเลยจ่ายต่อศาลหรือฝากไว้ตามที่เห็นสมควร ตามจำนวนที่จำเลยรับผิดชอบบางส่วน ไปยังศาลจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น¹⁰⁰ และบุคคลใดๆ นอกเหนือจากจำเลยจัดสรรจำนวนเงินเยียวยาความเสียหายให้แก่สมาชิกกลุ่มโดยตรงตามที่สมาชิกกลุ่ม ซึ่งสมาชิกกลุ่มแต่ละคนได้รับสิทธิตามที่ศาลกำหนด¹⁰¹ นอกจากนี้ประเทศแคนาดายังได้ กำหนดวิธีการชำระเงินรางวัล โดยศาลอาจมีคำสั่งว่า ให้ชำระเงินรางวัลทันทีหรือภายในกำหนด ระยะเวลาที่ศาลกำหนด และกำหนดถึงค่าใช้จ่ายในการจัดสรร เช่น ค่าใช้จ่ายในการทำคำบอกกล่าว ค่าธรรมเนียมที่จ่ายให้กับบุคคลอื่น หรือศาลอาจมีคำสั่งตามที่เห็นสมควร

ในกรณีที่ศาลมีการกำหนดการเยียวยาความเสียหายเป็นการชำระหนี้ด้วยเงิน ศาล อาจกำหนดประเด็นดังต่อไปนี้ได้¹⁰²

1) ศาลอาจกำหนดความรับผิดชอบของจำเลยรวมกันหรือบางส่วนให้แก่ สมาชิกกลุ่ม และมีคำพิพากษาที่เหมาะสมในเรื่องเงินเยียวยาความเสียหายที่ได้รับการเรียกร้องแทน สมาชิกกลุ่มบางส่วนหรือทั้งหมด

2) กำหนดว่าไม่มีประเด็นข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงนอกเหนือจาก ประเด็นเกี่ยวกับการประเมินการเยียวยาความเสียหายเป็นเงินที่จำเลยก่อไว้ ซึ่งได้รับการตัดสินเพื่อกำหนดจำนวนเงินที่จำเลยต้องรับผิดชอบ และ

3. กำหนดความรับผิดชอบของจำเลยทั้งหมดหรือบางส่วนอย่างสมเหตุสมผลให้แก่ สมาชิกกลุ่มทั้งหมดหรือบางส่วนโดยไม่ต้องพิสูจน์สิทธิของสมาชิกกลุ่มแต่ละคน

อย่างไรก็ดี กรณีศาลมีคำสั่งให้ยื่นขอเฉลี่ยทรัพย์หรือทรัพย์สินของจำเลย ศาลอาจ มีคำสั่งให้เงินรางวัลทั้งหมดหรือบางส่วนที่จะเยียวยาความเสียหายให้แก่สมาชิกกลุ่ม จะได้รับการ เฉลี่ยตามสัดส่วน ซึ่งการกำหนดวิธีการเพื่อให้มีคำสั่งเฉลี่ยเงินรางวัลตามสัดส่วน ศาลจะพิจารณา โดยคำนึงว่า การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปได้ยากหรือไม่มีประสิทธิภาพที่จะระบุสมาชิกกลุ่มที่ ได้รับสิทธิเงินรางวัล หรือที่จะตัดสินจำนวนแบ่งที่ถูกต้องว่าควรได้รับการจัดสรรให้แก่สมาชิก

⁹⁹ Class Proceeding Act, 1992, section 26(2)(a)

¹⁰⁰ Class Proceeding Act, 1992, section 26(2)(b)

¹⁰¹ Class Proceeding Act, 1992, section 26(2)(c)

¹⁰² Class Proceeding Act, 1992, section 24

รายบุคคลด้วย¹⁰³ อย่างไรก็ตาม เมื่อศาลได้มีคำสั่งว่าเงินรางวัลทั้งหมดหรือบางส่วนได้รับการแบ่งให้แก่สมาชิกรายบุคคล ศาลจะกำหนดให้สมาชิกกลุ่มจัดทำข้อเรียกร้องส่วนบุคคลเพื่อแสดงให้เห็นว่ามีสิทธิตามคำสั่งดังกล่าว¹⁰⁴

นอกจากนี้ ประเทศแคนาดาได้กำหนดถึงกรณีศาลมีคำสั่งเกี่ยวกับวิธีการจัดทำข้อเรียกร้องเพื่อแสดงสิทธิในเงินรางวัลและเพื่อที่จะได้รับเงินดังกล่าว ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ศาลกำหนดกระบวนการสำหรับการตัดสินข้อเรียกร้องนั้น¹⁰⁵ โดยกระบวนการดังกล่าวนี้ ศาลจะต้องกำหนดหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มให้น้อยที่สุด ซึ่งศาลอาจจะกำหนดให้ใช้วิธีการพิสูจน์ข้อเรียกร้องที่กำหนดไว้เป็นรูปแบบมาตรฐาน และการรับเอกสารสิทธิหรือเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง¹⁰⁶ และการตรวจสอบข้อเรียกร้องโดยการสุ่ม (Sampling) หรือโดยวิธีการอื่น อย่างไรก็ตาม กรณีที่ศาลกำหนดเวลาในการทำคำเรียกร้อง¹⁰⁷ เมื่อศาลระบุวิธีการจัดทำข้อเรียกร้องตามข้อกำหนดนี้ และกรณีที่สมาชิกกลุ่มไม่อาจปฏิบัติตามกำหนดเวลาให้ยื่นข้อเรียกร้องได้ สมาชิกกลุ่มดังกล่าวก็ไม่อาจที่จะยื่นข้อเรียกร้องนั้นได้อีก เว้นแต่ศาลจะอนุญาต ซึ่งในกรณีที่ศาลอนุญาตให้ขยายระยะเวลา¹⁰⁸ สมาชิกกลุ่มยังต้องแสดงเหตุดังต่อไปนี้

1. ฐานสิทธิในการเรียกร้อง¹⁰⁹
2. การพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวไม่ได้เกิดจากความผิดของผู้ร้อง¹¹⁰
3. หากศาลอนุญาตแล้ว จำเลยจะไม่รับภาระหรือเสียเปรียบมากเกินไป¹¹¹

และ

¹⁰³ Class Proceeding Act, 1992, section 24(2),(3)

¹⁰⁴ Class Proceeding Act, 1992, section 24(4)

¹⁰⁵ Class Proceeding Act, 1992, section 24(5)

¹⁰⁶ Class Proceeding Act, 1992, section 24(6)

¹⁰⁷ Class Proceeding Act, 1992, section 24(7)(8)

¹⁰⁸ Class Proceeding Act, 1992, section 24(9)

¹⁰⁹ Class Proceeding Act, 1992, section 24(9)(a)

¹¹⁰ Class Proceeding Act, 1992, section 24(9)(b)

¹¹¹ Class Proceeding Act, 1992, section 24(9)(c)

4. ในกรณีที่ยังไม่ได้มีการเรียกร้องหรือจัดสรรเงินรางวัล เงินรางวัลดังกล่าวจะได้รับการคืนให้แก่คู่ความซึ่งเป็นผู้ชำระเงินนั้น เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น¹¹²

สำหรับความผูกพันของคำพิพากษานั้น กฎหมายของประเทศแคนาดากำหนดให้คำพิพากษาผูกพันเฉพาะบุคคลที่ไม่ได้แสดงเจตนาออกจากกลุ่ม¹¹³

¹¹² Class Proceeding Act, 1992, section 24(10)

¹¹³ Class Proceeding Act, 1992, section 27(2)